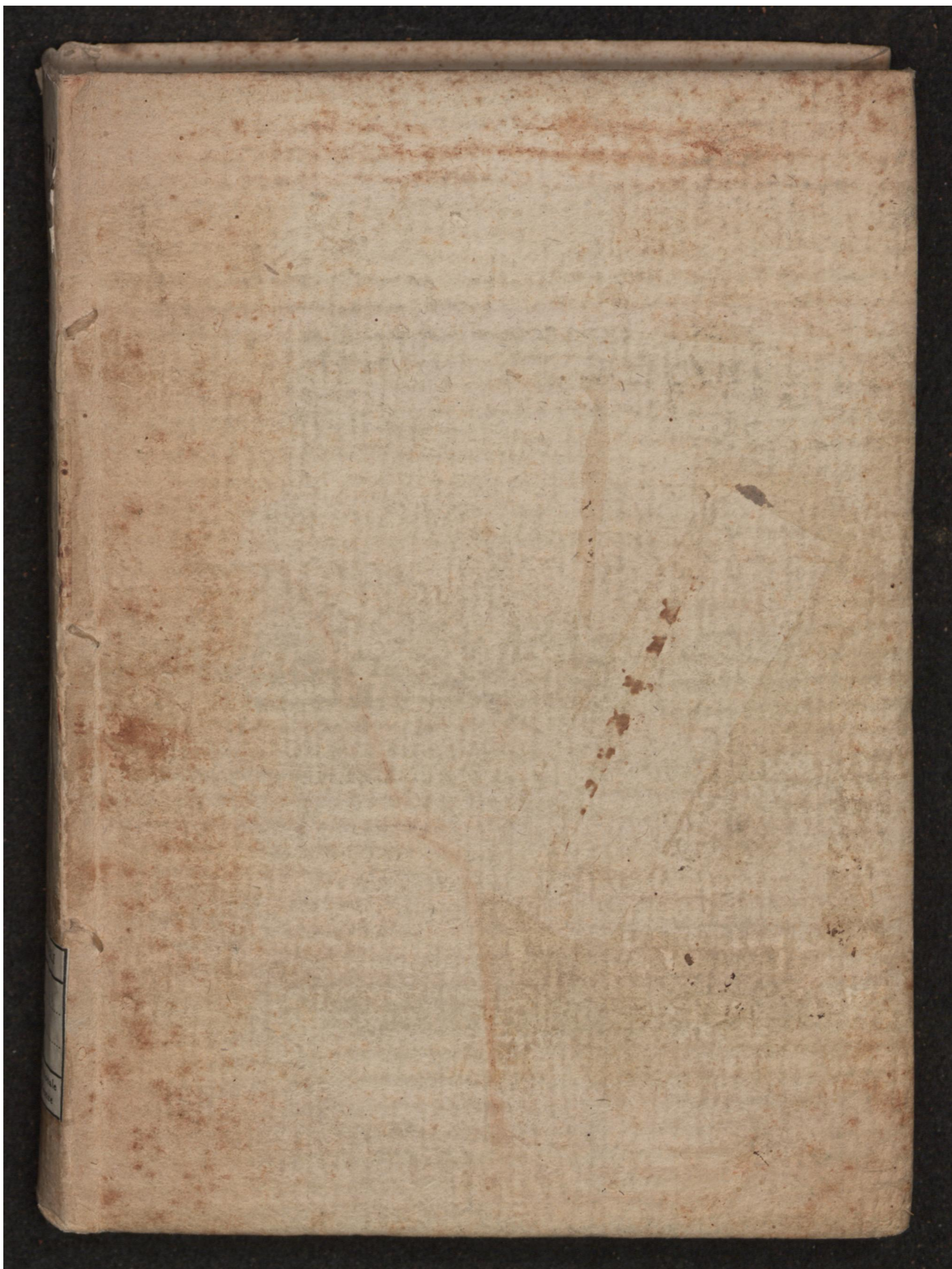
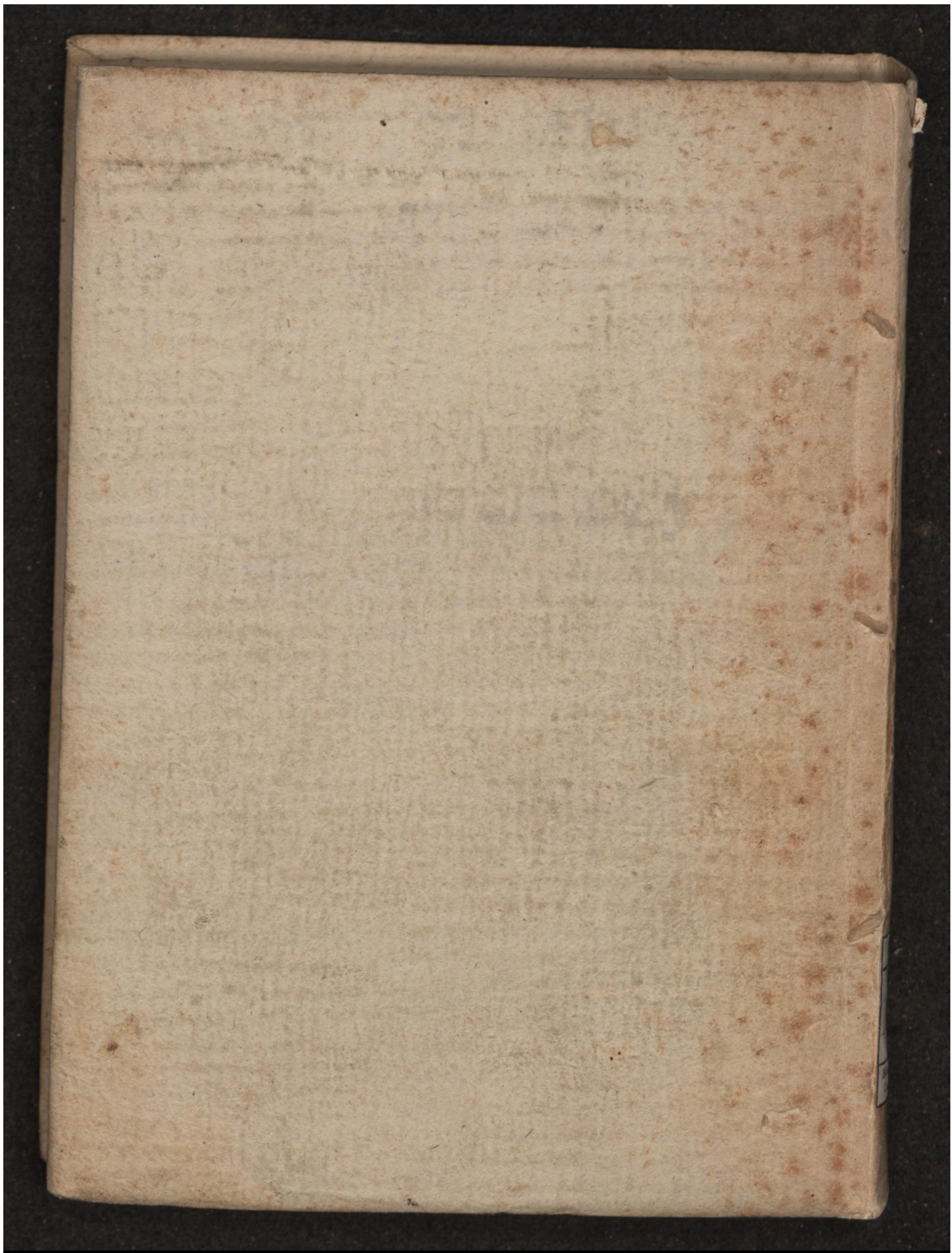

I
Pisani
Compe
Vallæ
Senis
1487
DATI
Eleg
tiolæ
Senis
14....
INCUNABULI
5
14
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

Augustini datti Scribae Senensis. Elegantiolae Feleciter incipiunt.

PRedimus iam dudū a plerisq3 viris etiā disertissimis persuasi tum demu3 arte3 quempiā in dicēdo nōnullā adipisci si veterū atq3 eruditorū sectatus vestigia. optima sibi qsq3 semꝑ ad imitandū proposuerit. Neq3 enim qui diutius in Ciceronis lectōe versatus sit nō esse in dicendo ⁊ ornatus ⁊ copiosus poterit. Nam ⁊ aridiora crebrius consectati ipsi quoq3 aridi ieiuni ⁊ inculti fiant necesse est. Lectitanti igitur mihi Ciceronis volumina quem eloquentiae parētem merito appelluerl3 pauca annotatiōe digna visa sunt. qbus si vtemur vulgariū sermonē aspernati ad eloquentē orationem proximius accedemus Sed tamen id in primis quisq3 admonēdus sit quod rhetor diligētissimus ⁊ insignis orator Fabius Quintillianus de oratōis partibus dicere consueuit. Neq3 enim leges sunt oratoris quadā veluti īmutabili necessitate cōstitute. nec rogatōibus vt idem dicebat nec plebiscitis facta sunt ista praecepta. sed in statuis picturis poematis ceterisq3 ꝙn exornāda quoq3 viri eloquētis oratōne plurimū semꝑ decoris ac venustatatis habuit varietas. Atq3 quod dici solet cauendū. tenendūq3 illud est ante omnia ne ars vlla dicēdi si fieri potest esse videatur. Hec igitur lex prima sit cōmutatiōis varietatisq3 quā auditoꝝ aures non difficilime iudicent Hoc igitur iacto fundamēto ꝑ pauca deinceps scribā amice suauissime que ⁊ si nō semꝑ vt plurimū tamē bis ratōibus seruāda tibi erūt. S3 iam nostris instituti nascat exordiū. Plerūq3 eni3 qui oratoriae artis floribus ac

Suppositum:
Verbum:
Appositum:

faleratis vt aiunt. student verbis verbuz cōtra tritam vulgatāq3 grāmaticoꝝ ꝯsuetudinē qđ ī calce absolute oratōis locari ꝯsueuit id illi potius coaptant ī initio: qđ oē tibi fiet manifestius exēplo. Scias plenā oratōz ꝯstare tribus ptibus qđ suppositūz vt eoꝝ ipsoꝝ vocabulis vtar qđ verbū qđ appositū vocāt. Dicūt igitur grāmatici. Scipio affricanus đleuit. Carthaginē. Ornatioris vero eloqui hoīes ꝯuerso potius vtunť ordie Carthaginē Scipio affricanus deleuit. Illi eni. M. Cicero familiariter vtiť. P. lentulo. Hi vero. P. lentulo. M. C. familiariter vtiť. Quibus plane exēplis patere arbitror appositū primū ī oratōe suppositū mediū nouissimū vero locū verbū tenere. Sed ⁊ si qđ ꝓ grāmaticoꝝ more post appositūz sitū erit id initio oratōis poni solet cuius rei exempla subnectam. Scipio Aemilianus euertit numātiā vrbē opulētissimā Hispanie: Hispanie opulētissimā vrbē numātiam. Scipio Aemilianus euertit. Non ignoras esse multa genera epistolarū. Epistolarūz genera multa esse non ignoras. Lycurgus cōdidit sanctissimas leges lacedemonijs. Lacedemonijs leges sanctissimas Licurgus cōdidit. Multaq3 ꝯsimili ratōe. Appositum igitur plerūq3 principio ponitur suppositum medio fine verbū. vt Ariopagum Solon Salaminus primus ꝯstituit. Ceterūz diuersis ⁊ ordinibus ⁊ locis locande partes sunt pro auriū iudicio. quod quidem solo vsu ꝯparať

vbi poni debeant adverbia

Jam vero de aduerbijs que sunt veluti adiectiua verborum dici potest passim vbi uis loci ponēda esse vbi oenū aptius ꝯgruere visa fuerint mō in principio. modo in fine modo inter vtrunq3 Qua in re diligenti est vtendum ꝯsilio sed ꝓpe verbū frequētius ꝯuenustā

2

reddunt oratõꝝ vt Fabius max. ante alios fortiter atq; aĩose pugnabat. C. lelius Scipione familiarit' vtebat. Clemẽtissim' cesar bñaniter ignoscebat. Nũc ad reliq.

Prepositões p pulchre inter substãtiua atq; adiectiua noia interiaciunt. vt feriace in agro. ornatissimo i loco maxias ad res. hãc ob cãm. iustis d' causis. aliaq; huiuscemõi cõplura. Hec prepositões solũ s; alia pterea huiuscemodii. Nũc sumem' exẽpla. maxia i rẽ pu. diligẽtia magna i parẽtes pietas incredibilis i oẽs ciues obseruãtia. sũmã i hospites liberalitas atq; ẽt iter duos casus pulcherrimũ putainoiatiuos duos aliqd pcinne ponit. vt oia reip. iura. pstãtes militũ ai. imania sceleratoꝝ hominũ flagitia. Et econuerso ẽt pstituta ac trãsposita oratio plurimũ exornat vt huius claritudo viri huius Quirites auctoritas loci. Uenuste ẽt plerũq; adiectiũ nomẽ pcedit substãtiuũ. vt tua dignitas optima virtus. diuinũ ingeniũ exquisita doctrina. Magni z eni refert quo loco queq; dictio sita sit. quod testatur Boecius in his pmẽtariis quos in Aristotelis libꝝ cõscripsit. vbi z Ciceronis z Uirgilij exempla ponit. Boecij aũte ipsius hec verba sunt. Eteni quãtum ad cõpositõem oratõis spectat maximũ differt quo verba z noia predicatõis sue ordine pferant multum eni interest in eo quod ait Cicero. Ad hanc te amentiam natura peperit voluntas exercuit fortuna seruauit. Ita dixisse vt dictum ẽ an ita Ad hanc te amẽtiam peperit natura exercuit volũtas seruauit fortuna. Sic enim minor est sententie magnitudo minusq; i ea lucet id quod si sic cõponatur eminet. z sese ẽt volẽtibus hominũ auribus animisq; patefacit. Rursus cu; dicit Uirg. Paciq; iponere morẽ. potuisset seruare metrũ si ita dixiss;

In: Ad: Ob: Pr: — Ubi ponitur prepositionis

Ubi ponitur Grammatica

Quod adiectivum nomen debet precedere substantivum

Moremq; iponere paci. sȝ esset debilior sonus nec eo ē ctuversus tā preclare vt nūc cōpositus duceret qd. idē nō ē apud dialeticos. hec Boecius. Nunc ad reliqua

Negatiua dictio apte in calce oratōis ponit. vt prestantiorē te vidi neminē. Tua erga me beniuolētia. tuo in me animo gratius est nihil. Qui te ardentius amet habes neminem.

Sed possessor añq; possessio Optimi viri diuitie. Prestantis viri virtus. Prudentissimi hois cōsiliuȝ.

Quid vero pulchrius q̄ si pro gerūdijs que sic appellant vtemur gerūdiuis noibus. Attritū est id Prisciani exēplū. Ueni causa amādi virtutem. veni amande virtutis causa. Gratia gerendi bella. gerendorum bellorum gratia. Ad amplexandā virtutē magis q̄ ad amplexandum virtuteȝ. que vna preceptio optima est crebraq; apd Marcū Tuliū aliosq; eloquentes viros fuit semper obseruatio.

Nūc aūt multa conficiam que si diligenter aduerteris haud parum latino ornatoq; pducent eloquio. sed id mihi in primis animaduertenduȝ videtur. vt cū tria fuerint antecedens. consequens ⁊ eorū mediū relatiuū nomē si sit id ɔsequens. vel hois vel rei cuiuspiam proprium nomen tum relatiuū consequenti semper ɔgruat. alioquin non latina oratio fit. sed a doctissimorū hominum ɔsuetudine aliena. alias potest cū alterutro cōuenire si non cōsequatur proprium nomen. Quam rē facile exēpla declarāt ⁊ priscorū auctoritates cōplures. M. Cicero primo tusculanaꝝ questionum. Studio sapientie que philosophia dicitur. ⁊ sexto d̄ re publica. Consilia cetusq; hominū iure sociati que ciuitates appellantur. Atq; it eꝝ. ex illis sempiternis ignibus que

vos sidera ⁊ stellas nūcupatis Salustij quoqꝫ illō tā tū est Et locus i carcere qđ tullianū appellať inumera bilia i vetustis codicibꝰ id genus inuenies Nec id grā matice artis vitiū ē. qđ quidā ignari litteraꝝ arbitranť. Sed ⁊ nos adhuc aliqd exēploꝝ afferamus. Precla rū est opus Ciceronis qui Cato maior dicit. nam qđ. Cato maior dr̄ nō latine ꝓfert. cōsimiliter q̄ Urbis vi sceribus ꝯsulendū ē qui sunt ciues. Perditi viri ex vr bibus pellēdi sunt. que ē ⁊ ciuitatū pnities ⁊ sentina de decoris. Plerūqꝫ igiť relatiuū nomē cū eo ꝯcors ē qđ sequitur. Illud quoqꝫ inspectandū ē: nā cū tria existēt quoꝝ vnū relatiuū nomē sit frequētissime eorū duo in eiusdē casus exitu cōueniūt: nā vt exēpli causa dicā ali quid si quis hunc sermonē ꝓtulerit: Liber i quo đ vir tute agitur preclarus ē. rectius atqꝫ ornatius dixerit. In quo libro de virtute agitur preclarus ē. Concordāt nāqꝫ eo casu ex tribus duo illa que maiori ꝯcinnitate iuncta sunt. Aliud itē exēplū huic sermoni sit Quas misisti litteras ad me iacūde fuerunt. Sermonē quem audistis nō est meus. Quā existimas Demostenis ora tionē Aeschinis est. Atqꝫ huius sermonis crebꝛ iueni re poteris apud veteres vsum. M. tullius primo đ of ficijs. Quoꝝ aūt officioꝝ precepta traduntur ea quāqꝫ pertinēt ad finē bonoꝝ Uirgilius maro i eneide. Ur bē quā statuo vestra ē. Terentius i andria: Post hac quas faciet de integro comedias spectande an exigen de sunt vobis prius. Idā Populo vt placerent quas fecisset fabulas. Idē Quas credis esse has nō sunt ve re nuptie. Atqꝫ eiusmodi sermo plurimū exornat.

Id quoqꝫ annotatu dignissimū ē: vt cū positiua ve simus augere noia bis per preposito accedat Cicero

in epistola ad Curionem. Carus eq3 sis 7 piucundus ac fuisti pri. Idem de oratore i primo. Perbeati Qui te illi videri solet Terentius i eunucho. Perpulchra vo dona haud nostris simillima. nam pgratu valde gratu significat. 7 in oratoe lepide psonat.

At suplatiuis multo longe 7 q aduerbia pponim idq3 sepenumero ppulchr videri solet vt longe amatissimus nri. multo oium fortissimus. Et ago tibi q maximas gratias.

Comparatiuis vero vel multo vel longe preponi solet vt iustitia multo pre est ceteris virtutibus. 7 Socrates longe alijs philosophis sapientior.

Illud nequaq omiserimus. qu ui eni noia quepiaz sut psecta a grecis terne flexionis 7 obliquos casus habentia que rectu supent. latini oratores frequetissime casibus illor quibusda imutatis fingunt aliar dclinationu noia 7 genus fuant qualia poematu enthimematu. delphinus. elephantus. 7 lampada existut q a plerisq3 tertia flecxione pferut poema enthimema delphin elaphas lapas. Hac tu obfuantia diliget pmeda meorie.

Quu autem volumus ostedere aliquid nobis iucudum. honestum. vtile esse tum datiuis cu3 vbo vtimur sum est e substatiuor quorum illa adiectiua sunt. na ne ab exemplis discedã. quid aliud significat. hec res mi hi iucundati est quam hec res e mihi iucunda. Ideq3 ipsum. Tue mihi littere fuerut gaudio quod e ad gaudium vel gaudiu mihi attulerut. Leges dignitati sunt reipuplice. Preclara vrbis edificia ciuibus decori sut i. decus pariunt ciuibus. Vitia dedecori sunt hoibus i. dedecus pariunt hoibus. deq3 ceteris cosimili rone. Verbum afficio ppulchrum est 7 late patet. na afficio

te voluptate idē ē qđ tibi affero voluptatē afficio te ho
nore idē est qđ facio tibi honorē ꝛ honoro te afficio te
laudibus.i.te laudo afficio te ꝓbo idest te vitupo. affi
cio te cōmodis id ē tibi cōmoda facio. afficio cadauera
sepultura id ē cadauera sepelio afficio inimicos iiuria
idem ē ꝙ facio iniuriā inimicis. Atq₃ similiter afficioꝛ
doloꝛe idē ē ꝙ doleo afficioꝛ gaudio idē ē ꝙ gaudeo a
ficioꝛ verecūdia idē ē qđ verecūdoꝛ Latissimaq₃ ē hu
ius verbi vsurpatio. Nec tñ late me afficere significare
disponerē hincq₃ est Plinij illud viua vox magis affi
cit. Neq₃ enī sine optimis causis tā lata tāq̄₃ diffusa sit
huius v̄bi significatio. s₃ de hoc satis. Nō ē autē ig .o
randū ꝙ si duo aut plura duobus qđ p̄raro vsu euenit
si illa pariter se habuerint. vtriq₃ tū dictōe₃ p̄ponimus
quod liqueat exēplo. Par ē in C. Lelio doctrina ꝛ
virtus quātaq₃ ē eius viri ꝓbitas tāta quoq₃ ē reꝝ scia
Tūc spl d deacrecte dixeri C. lelius vir tum doctus
tū ꝓbus. Idēq₃ ti magna ē i. C. lelio virtus tum etia₃
doctrina reꝝ. C. lelius plurimū tum laude tum reꝝ sci
entia valet. Temistocles tū consilio pollet i vꝛbanis re
bus tum i bellicis negocijs viribus atq₃ animi magni
tudine floꝛet Sic enim tantum ostēdi esse in rebus vꝛ
banis consiliu₃ quantā in bellicis magnitudinē animi
quod tū geminatum positū est. Sed eandē quoq₃ vi₃
b₃ geminata ꝛ cōiunctiua. Virg in eneide Aeneas ē ꝛ
terris iactatus ꝛ alto. Idē ꝑfecto significat Aeneas tū
pelagi tum terraꝝ laboꝛes ꝑpessus est. Affricanus ite₃
singularis ꝛ vir ꝛ impatoꝛ. Idem sibi vult ꝛ Affrican'
magnus extitit tū vir tum impatoꝛ. Quod si duo ꝯ ne
quaq̄₃ paria sunt s₃ alteꝝ minus ꝯplecti alteꝝ vero ma
gis ita efficiēdu₃ ē vt qđ leuius existat collocemus p̄us

Cum

Tum:

eq̄ ci cū dictōnē preponamus qd̕ aūt grauius validi usq̃ id posterius positū. tū dictio p̄cedit qd̕ patefacie mus exēplis. C. lelius amat Scipionē ꝑpterea ꝙ eū doctū cognouit hominē. ꝛ insup virꝝ optimū qd̕ postre mū ad amorē vehemēter īpellit. quare ita ē oratio īsti tuēda. C. lelius amat Scipionē cū ob doctrinā eiꝰ tū pp virtutē. Ita virtus in hac beniuolētia plus momēti hꝫ q̄ꝫ doctrina atq̄ʒ si ita dixeri cū oēs fortunati sunt q bñ viuunt tum pbeati q oīa deserunt ꝛ virtutem solā cō plectunt. Hos nāq̄ʒ posteriores multo eē beatiores cō stat si quis superius modo allatā preceptōeʒ intellexe rit. Hoc. M. Cicero imprimis frequēter vsurpat. Ex quo illud cum omnibus consulendū est tum his maxi me qui armis depositis ad imperatorum fidem confu giunt Significat enim cōfugientibus ad imperatores ꝛ sese dedentibus. multo magis ꝯsulēdum esse. atq̄ʒ in Catone maior. mirari sese aiebat. Sceuola M. Cato nis cū ceterarꝫ rerum perfectam sapientiam tū ꝙ nūq̄ꝫ illi fuerit senectus grauis Sed de hac re satis.

Sum es est

Hic est vir magne virtutis:

Hic est magna virtute

Hic est magnus virtute

Hic est prestans ingenio

Hic est prestantis ingenii

Hic est prestanti ingenio

Hic est claris moribus

Hic est clarorum morum

Hic est claris moribus

Jam vero explicandum est qua rōne quāpiam p̄sonā aut laudari aut vituperari oporteat quod ad decoreʒ sermonis ptineat. Nā id trifariā posse fieri cōperimus ex momentis lrarꝫ. Si ergo velim ostēdere M. Cato nem habere magnam virtutē cū verbo sum es ē. ita cō modissime fiet. M. Cato vir est magne virtutis M. Cato vir ē magna virtute M. Cato vir ē magnꝰ virtu te Plato philosophus fuit prestans īgenio. vel p̄stan tis ingenij. vel prestanti īgenio Mulier est clara mori bus. clarorꝫ morꝫ claris moribus. Uir egregius laude egregie laudis egregia laude. sꝫ illud prius plus poeta ruē postremū vo splēdidū ac p politū splēdidū Aristo

4

teles scie copia philosophus exqsita doctrina. vir acer rimo ingenio quod qdē vt disertissimus Priscianus inquit. significat Aristotelē habere sciētie copiā. & q̄ hēat exqsitā doctrinā. ceteraq3 cōsimili rōne quod quidem A. Gelius sentire videtur in noctibus atticis. Est eni velut defectio q̄dam sed ea trita vsurpataq3 ab eloquētissimis viris & clarissimis oratoribus. qua & nobis quoq3 vtendū ē. Atq participiorum tū accusatiui casus sepe tū ablatiui locū tenēt infinitiui verbi Hinc illud Salustianum. Nā & priusq̄ incipias consulto & vbi consulueris mature facto opus est. Et Terentiana Misis. Glicerium alloquēs amicam Pamphili Ubi vbi erit inuētū igit tibi curabo. & mecū adductū tuū Pamphilū. Omnia namq3 illa consulto facto inuentū ad ductu3 consulere facere inuenire adducere designant. Uerum frequenter oratōibus his oratores ablatiuorum casuū vtūtur accusatiuorum p raro.

Et quoniā de noīe quod est opus attulimus mentōe3 intelligendum est. Opus est mihi hac re significat me egere hac re. sed id variis casibus iungi solet. Nā etiā opus est mihi tua opera nominatiui casus. & tue operē & tuam operam. & tua opa dicimus sed hoc postremu3 ornatus est & totum oratorium. Ceteris rationibus poete potius historiciq3 vtuntur Nos autem quedā precipimus vt cognoscamus a veteribus vsurpata. iisdēq3 vtamur quedam vero vt cognoscamus solū. nā opus est mihi hanc rem nūq̄ orator dicat.

Quid illud nōne pulcherrimū ē vt quu3 duo noīa alterum adiectiuū alterum substantiuū eodem casus exitu proferri debeāt. vt sepe creberrimeq3 quodāmodo tertiam adiectiui nominis vocē que est neutra in vim

ſubſtantiã trãſſeramus. ꝛ ſubſtãtiuũ id prius genitiuo
caſu locemus qḋ vt frequens eſt eruditis ac diſertis vi
ris ita quoqꝫ erit exẽplo manifeſtũ. Nã quũ multã vir
tutẽ dicturus ſum ſi multũ virtutis loco eius oratiõis
poſuero multo ꝓtulerim venuſtius multũ enĩ pecunie
ſignificat multã pecuniã. plurimũ virium plurimas vi
res qd animi qs animus qd rei q̃ res quid cauſe que
cã. Aliaqꝫ itẽ ꝑmulta. Sed animaduertẽdum ẽ nã ſi
genitiuus ille caſus fuerit ſingularis totam itẽ oratiõeꝫ
ſingulariť exponeř debemus ſi pluralis pluraliter. nã
exẽpli cã multũ pecunie multã pecuniã ſignificat ſingu
lari numero. At ꝯ multum pecuniarꝫ ſignificat mul
tas pecunias. Similiſqꝫ eſt aliorꝝ rõ. vt multũ roboris
ſingularem plurimũ virium aũt pluralẽ quoqꝫ hꝫ ſigni
ficationẽ. Et aduerbia quoqꝫ nõnulla vim eandeꝫ
retinẽt p̃ſertim ṽo duo hec parꝝ ꝛ ſatis. Naꝫ parꝝ ſapiẽ
tie eſt parua ſapientia. ſatis viriuꝫ ſufficientes vires. Et
nihil quoqꝫ ſiue nomẽ ſiue aduerbiũ ſit in eandeꝫ ſepe
obſeruantiam cadit. Hec igiť hactenus. Quoniaꝫ
autẽ ſingula hec feř inueſtigamus id quoqꝫ dignuꝫ co
gnitõe eſt vt cum duo meminerimus ſubſtantiua noĩa
quorꝝ vtriqꝫ idẽ epitheton adijciendũ ſit vt adiectiuuꝫ
ipſum primo collocemus cũ ſequentibus ſubſtantiuis
vel tum geminatũ vel duplicatũ ꝛ preponamus. exẽpli
cauſa afferanť Ciceronis ṽba Affricanus ſingularis ꝛ
vir ꝛ impator quod eſt Affricanus ſingularis vir ꝛ ſin
gularis impator. Propter magnam ꝛ doctoris aucto
ritatem ꝛ vrbis qḋ eſt ꝑꝑ auctoritatem magnam vrbis
ꝛ ꝑꝑ auctoritatẽ doctoris. Preclarus ꝛ miles ꝛ ciuis.
illuſtris tũ vir tum philoſophus. Optimus tũꝫ patrie
defenſor tum gubernator Juſtus ꝛ rex ꝛ iudex Con-

similiaq3 eodem modo se habent.

Sed & sepenumero ꝯ eodem ordine vni substantiuo preposito duo adiectiua aut plura deseruiunt. exẽpla sunt que nunc constituam. Vir tum bonus tũ ẽt tẽperans. Imperator & callidus & fortis. Judex & integer & solers. Ornamenta ciuitatis tum multa tum preclara. Alia tu ipse coniecta.

Nonunq̃ & duo substãtiua ita se habent vt alterꝝ vim suam vbiq3 conseruet ac tueatur alterꝝ quasi quendam optineat adiectiui nominis locum & eius fungatꝰ officio quale est Virgilianum illud in primo eneidos Moleq3 & mõtes insup altos imposuit. ac si dicat molestos montes imposuit. Cauendũ est ne ab honestate naturaq3 discedamus pinde ac si dixerit a natura li honestate naturaq3 discedamus. s3 hec tibi nota sunt S3 ne q̃ri historiã texẽs discẽdoꝝ feriẽ nectã ita quoq3 patefeceri vt sese mihi sorte quadam obtulerint.

Ceterꝝ non ignoras vt ipse arbitror extrema supina plerumq3 ornate ac pucnuste significare gerundia accusatiui casus adiectione preposita. Ut res difficilis creditu idem ad credendũ mirabilis visu ad videndu3 iucũda auditu ad audiendũ: suauis gustu ad gustãdũ pmultaq3 consimili ac pari modo sese habent.

De extremis suppinis significantibus gerundia accusatiui casus adiectione preposita

Nec id te amice lateat vt cum fuerit superlatiuum quodpiam durius asperiusq3 & suplatiue significandũ sit vt pro suplatiuo positiuum efferamus & ei suplatiuũ aptum apponamus aduerbium. Na3 maxime memorabile facinus est memorabilissimum facinus. maxime raꝝ genus hominum est rarissimum genus hominum

Sed & admodum & imprimis positiuis adiuncta vim ferme eandem retinent.

Id autem nequaquam silentio preterierim. vt si quem q virtutem habeat velim mediocriter laudare dicam exempli causa. Pericles virtute prestans princeps erat Athenis vel quod multa preclara gesserit Temistocles rebus gestis floruit. Si velim vehementer ac plurimum laudare adiiciam gloriam siue laudem et causam laudationis casu genitiuo constituam. Pericles vt iisdem exemplis vtar virtutis gloria prestans Athenis claruit. Themistocles gestarum rerum laude emicuit. Sicque M. Antonius prestabat eloquentia mediocriter laudatur. ac fere exiliter. L. Crassus eloquentie gloria excelluit. vehementissime laudatur. Sed tu pro tui ingenii bonitate cetera deducito. Quotiens nomina vt ipse quoque testatur grammaticus Seruius pluralis et singularis numeri connectunt respondemus viciniori. Virgilius primo eneidos Hic illius arma Hic currus fuit non autem fuerunt. Terentius in andriad Amantium ire re. integratio amoris est. Xenophon delitie mee sunt hostes eorumque exercitus properabat Atque ita frequentius obseruatur. Idem in diuersis generibus nam siue masculinum siue femininum est viciniori respondemus. vt vir et mulier optima venit. intelligitur namque optimum esse virum et optimam mulierem que venerit. Verum si plurali numero velimus vti ad masculinum transire necesse est vt viri et mulieres leti properant. Opere pretium est quod peruenustum est significat modo vtile esse modo necessarium modo iucundum. modo laudabile atque his significationibus id nomis veteres vsurpabant.

Frui quapiam re. est fructum siue vtilitatem vel voluptatem percipere ex ea re. vt cum dixerim quis ocio fruitur.

Pre se ferre aliquid est verbis aut indiciis quibusdam id ostendere. et quodammodo confiteri. M. Cato pre se fert grauitatem. Hilaritatem pre se fert Lelius.

6

Ratõez habere.est respectũ habere sed vt planius exponam.habere ratõem alicuius rei est cõsiderare.vt habere ratõem tẽporis.personarũ.loci.est enim ea omnia ratione complecti et considerare. Hanc rem mẽte animoue cõplector id ẽ hanc rem considero ac volu to in animo.significat in animo habeo. ẽt animus mihi.est volo et Certum est mihi.est deliberaui et decreui. Prosequor te laude est te laudo.prosequor te honore est te honoro.prosequor te probro est te vitupero. Benemeritus sum de repu.est beneficiũ in illaz cõtuli.benemereri de amicis est cõferre in amicos beneficia. Aeqz pro ita. Ac vel atqz pro vt vel q̃z ornatissime ponũtur.exẽpluz est aeqz te laudo atqz Ciceronẽ idẽ te sicut Ciceronẽ. Haud pro nõ.secus pro aliter in eadẽ oratione venuste ac cõcinne se habent.vt haud secus sentio atqz tu id ẽ ita sentio sicut tu. Nõnũq̃z et ppulchre cparatiua p positiuis ponũt vt Alexãder Macedo hẽbat corpus ĩbecillius.q ĩbecille sigñificat. Satyri ĩ scelera vehemẽtius ĩuehũtur.q ẽ vehemẽter. Do tibi hãc rem vitio.id est vitupero te de hac re.do crimini.est criminor.do laudi.est laudo. Sed ne illud quidem negligendũ est q subiunctiuus modus p indicatiuo et illius tempora pro huius temporibus ĩterdũ haud illepide ponũtur.vt velim pro volo.et gererem p gerebam.dilexerim pro dilexi.fecissem pro feceraz.gratum fuerit pro gratum erit.feceris pro facies.

Id omniũ mlto ornatissimũ si oppor tunis locis agatur.quod vbi factitandum sit peritoz aures facile censebunt.quamobrẽ exercitatio adhibẽda est nõ mediocris que omniũ magistroz pcepta superat.quod si quis nouerit grecas litteras ei quod modo explicatuz est non

Rationem habere

Hanc rem mente animo-ue complector

Certum est mihi

prosequor te laude

prosequor te honore

prosequor te probro

Bene meritus sum de repu

Benemereor

Aeqz: Ac at Atqz

Haud: Secus

Do tibi hanc rem vitio

Do crimini

Do laudi

Subiunctivus modus pro indicativo: et illius temporis pro huius temporibus

difficile persuadetur.

Partim. Parti hominũ venerũt persepe dicit et A. Gellio teste ⁊ est idẽ q̄d pars hominuꝫ idest quidã hoies. nã partim hoc in loco aduerbiũ est neqꝫ inclinatur in casus. sicut ⁊ cum parti hoĩnũ dici potest id ẽ cũ q̄busdã hominibus ⁊ quasi quadã parte hominũ. sed hoc tum splẽdidius est tuũ in oratõe iterũ fuerit additũ. vt illõ M. tulij in epistolis. Nã qui istinc veniunt partim te A. Gellius superbum esse dicũt ꝙ nihil respondeas partim cõtumeliosum. ꝙ male respondeas. ⁊ qui ciuitatibus presunt partim nobiles sunt partim populares. quod est aliqui nobiles sunt. aliqui populares. M. Tullius

Id etiam optimuꝫ cognitu quod decimus quisqꝫ ẽ vnus numero denario. sicut milesimus quisqꝫ ẽ vnus ex numero millenario hinc illud Cesaris in commẽtarijs. Legione producta cognoscit non decimũ quenq̄ꝫ esse reliquum militẽ sine vulnere. quo exẽplo vti ppulchrũ est. Quotus quisqꝫ homo id ẽ quot homines quotus quisqꝫ miles id ẽ quot milites.

Per. Per q̄ꝫ vna dictio dũtaxat pulcherrime positiuis iũgitur nomibus. vt per q̄ꝫ doctus philosophus. perq̄ꝫ comis amicus.

Quid illud: nũquid nõ lepidissime vsurpamus in oratõe alias: quod locum mõ aduerbij obtineat. quale esset si quis dicat oẽs hoies eodẽ sunt ferme nati ingenio. alias q̄dẽ rident. alias vero lachrymãt. Oẽs iteꝫ ciues alias boni alias mali nũq̄ꝫ ijsdẽ sunt moribꝰ. M. Antonius iuit ĩ castra multifariam dicitur Marcus Antonius castra petiuit ĩ castra ꝓfectus ẽ se ad castra contulit se ad castra recepit. se ad castra perduxit.

petiit castra
profectus est ĩ castra
Contulit se ad castra
se ad castra recepit
se ad castra perduxit

Hic habet viginti annos. quod veterum cõsuetudine

dr̄ ꝯ pedagogicā opinionē. alijs quoqꝫ rōibus dr̄. hic
vigesimū ānū agit. degit vicesimū etatis annū ē viginti
annos natus. sꝫ hoc postremum magis oratori ꝯgruit.

Cicero laborat ī eloquētia. Cicero operā ī eloquen
tia ꝯfert. Cicero dat eloquētie operā. Cicero ip̄s ī elo
quētia ꝯterit. Cicero etatē ī eloquētia consumit. In stu
dium incūbit eloquētie. ⁊ alias deduc pro tuo iudicio.

Habeo hanc rem in memoria. nō minus vsitate dici
tur sed habeo siue teneo hanc rēm mēmorie. teneo hāc
rem memoria huius rei memoriam habeo.

Obliuiscor voluptatis. vel cuiuscūqꝫ alterius rei.
voluptatis me capit obliuio. amicoꝝ me capit obliuio
Et idē verbum cuꝫ ceteris nominibus iunctuꝫ diuersa
significat cōsimili ordine vt capit me societas ciuitatis
⁊ capit me hominum odium.

Uirgilius rus incolit. ciuitatem habitat. perpulchre
dicitur. teneo siue cōtineo. vt Uirgilius ruri se continet
ten et sese in vrbe.

Si quis velit ostēdere aliquā rē aliā antecellere ⁊ vl
tra illam valere venuste dicitur vel ꝑ accusatiuū preposi
ta preter. vel cū ablatō preposita pre. vt C. Caesar vltra
alios pollebat rebus bellicis pulcherrime dicitur. C.
cesar preter ceteros rebus bellicis pollebat. vel precete
ris pollebat. Lelius habet faciles mores. vel facilē
naturam. sed ornatus dicitur Lelius ē leni ingenio na
tus. facili natus ingēnio. vel facillimis moribus. Sci
pio natus est tristi ingenio. ⁊ de reliquis ꝯsimiliter.

Ualeo ⁊ polleo vba splēdida sunt ⁊ latissime patēt
⁊ ablatiō casui ꝯiūgunt hoc pacto. Aurelius Augusti
nus plurimū īgenio valuit milo corpis virib⁹ plurimū
valuit. ypocrates īgenij bōitate. nitridates mēoriā M

Cato i ciuitate plurimũ auctoritate pollebat. ꝛ Clareo Floreo eadem ferme ratõe se habent. Ego apud diuũ Caesarẽ multũ siue possum siue valeo. ornatius ac splẽ didius dicitur. apud diuũ Caesarẽ plurimũ mea valet auctoritas. Hortẽtius plurimũ potest i senatu. ornatius Multũ hortẽsij in senatu auctoritas valet quae potissi mum eã significat opinionẽ que est apud hoĩes de ali cuius viri prestãtia. que vulgo ac tri tãpsuetudine repu tatio nũcupatur. Ceterũ id per bellũ ẽ. Est mihi apud te fides. id est tu adhibes mihi fidem quod accuratius aduertendum est. nam plerũqꝫ solet sum es est datiuo iuncto significare habere ꝛ quodãmodo possidere vt ẽ mihi pecunia. ẽ Caesari magna potestas. illõ significat me pecuniã haberẽ. hoc vero Caesarẽ magnã potestatẽ cuius cõstructõis crebra apud p̃scos ꝛ disertos viros obseruatio ẽ. Ego recordor hãc rẽ potius q̃ꝫ huius rei dicit̃. idẽ dicitur. huius rei subijt mihi recordatio. hec res mihi in mentem venit. sed magis proprie in mentẽ venit. vel mihi occurrit vel mihi succurrit quod postre mum minus vsitate dicitur.

Praesto ꝛ ãtecello quae venuste p̃sonãt v̾ba alias abla tiuo vel dtõ pulcherrime iũgunt̃ cũ accessiõe ablatiuo rũ eius rei cuius ẽ p̃stantia vt p̃sto tibi acumine igenij.

Sepe numero frequentatiua verba que appellan tur primitiuorum verborum a quibus originem traxe runt significatiõez retinent. presertim si illa prima aspe riora fuerint. vt coniecto pro conijcio. mansito pro ma neo. imperito pro impero amplexor pro amplector. ꝛ a lia itẽ pene inumerabilia si qñ verbi asperitas vulla cõ tingat quod eruditorum iudicio derelinquimus.

De verbis adiecta prepositio persepe contrariã mutat

significationē. vt pcor ⁊ deprecor cōtraria sunt. hortor ⁊ dehortor nōnūq̄ dis: efficit idē vt suadeo ⁊ dissuadeo q̄ uis ī iisdē vbis nōnūq̄ auget p potius q̄ vim cōmutet.

Ex ⁊ p composite vehemetner amplificant. vt exoro quod ab ex ⁊ oro deductū est ⁊ significat impetro. Terentius in andria Gnatam vt det oro vixq̄ id exoro. Sicq; suadeo significat oratōis officium quod ē bñdico ac psuadeo benedixisse significat quod est oratoris finis id est impetro atq; obtineo. vnde ⁊ crebro nō solū suadeo s; ēt psuadeo. Facio ⁊ pficio explorata sunt.

Plurimum etiam oratōem ac sermonē exornat aduersatiuo mō quamq̄ aduersatiua indicatiuo cōiugat. quod vbiq; M. Cicero seruauit aliiq; doctissimi s; huius exemplu; sit quāq̄ te ante hac diligebam. nunc tamen ob singularem virtutē tua; vehemēter admiror nam tria sunt que quodam sibi inuicē ordine cōiungun tur quorū prius ac leuius est diligo postremum admiror quod vehemens ac pcipuum est ⁊ eoꝝ medium obseruo quod ē vereor ⁊ colo ex quo obseruantia reuerētiam significat. Sed iteꝝ aliud exēplum Quāq̄ mihi sunt omnium amicoꝝ iocūde littere tue tamē iocundissime fuere. Sed ⁊ quāuis raro collocamus. vt quāuis mihi añ hac carus eras sed nūc pfecto es carissimus.

Ad hoc illa duo oratōe; pcenustam reddūt sibi iuicē respondentia quoꝝ alteꝝ est non solum siue nō mō seu non tantum alteꝝ est. s; ēt vel veꝝ etiam vel loco etiam posita quoq;. ⁊ aliquibus interiectis quorū exempla subnectam Hec mihi res non solu; grata ē sed etiam iocūda M antonius non modo erat Ciceronis inimicus verum etiam hostis patrie Cato non tantu; ingenio valebat sed virtute quoq; florebat plurimum

Alexander nō solum reliquū orbē subegit verū ēt ꝛ ipꝫ quoqꝫ romanū imperiū cogitabat attingere. Et tam ꝛ quā quoqꝫ sibi respondēt vt tā cara mihi pr̄ia ē quā tibi iucunda vita. Sed facile tu hec intelliges Pro eo autē qꝺ ceteri exprimere ꝯsueuerūt ꝓ noībus addētes vel te vel met sillabicas adiectōes Cicero potius idē effecit hoc ꝓnoīe ipse ipsa ipsum ꝛ illoꝝ vere adiectionuꝫ locū obtinet. vt ego ipse magisqꝫ egomet tuipse illeipse nosipsi vosipsi illipsi vt nūqꝫ secus dicendum sit.

Tu mihi familiaris es ego te familiariter vtor. Tu mihi amicus es. ego te amico vtor. Tu mihi magister es ego te magr̄o vtor. Ego tecum frequenter versor frequens mihi tecum est cōsuetudo que sepe cōuersa ōeꝫ significat habeo tecū magnam amicitiā. magna tecum mihi est amicitia. Et itē alia permulta. vt sunt mihi cuꝫ oībus malis viris inimicitie. nam rectius dixerī inimicitias in plurali nūero quā in singulari. sed neutra vox potissimū i cōperatiuis noībus. tū femininā. tū masculinā reddit. vt nihil est hoc hoīe melius. fere ē ideꝫ nullus est homo hoc hoīe melior nihil hac virgine est formosius quasi idē nulla virgo hac est formosior. Et i ceteris aliqn̄ consimiliter.

Munus pro offō ornatissime dicitur vt hoc ē amici munus .i. amici offm̄ Fungor boni viri munere fermeidē est ꝙ facio boni viri offm̄. Sed ꝛ ptes i plurali numero ꝯsimilē habēt significatōeꝫ vt mee partes sūt i offm̄ meū est vel pertinet ad me. Caueo vbum ꝛ si sepe significat ꝓ video. vt cautū ita est lege pornate tn̄ accusatiuo iunctū pro uito ꝛ fugio usurpant eloquentes. ut turpes uiri ingenij cauēt mores.

Atqꝫ ꝛ memini ꝛ rectius atqꝫ usitatius accusatiuo iun

Tu mihi familiaris es
Ego te familiariter utor
Tu es amicus es
Ego te amico utor
Tu mihi magister es
Ego te magistro utor
Ego tecum frequenter versor
Frequens mihi tecum est consuetudo
Habeo tecum magnam amicitiam
Magna tecum mihi est amicitia
Sunt mihi cum omnibus malis viris inimicitie
Nihil est hoc homine melius
Nihil hac virgine est formosius

gitur q̄ꝫ genitiuo vt memini platonis sciam. ⁊ Virgili
us i buccolicis Nūeros memini si v̄ba tenerē nec mi
rū si i his q̄ sunt potius solute oratōis Virgilij maro
nis afferā testimoniū quē n̄ solū poetā egregie eruditū
sꝫ ēt rethorice artis vbiqꝫ obseruātissimuꝫ fuisse cōstat.
Penitet me quid significet notissimū est sꝫ ⁊ ꝑpaꝝ Penitet me
vr̄ vsurpāt oratores ⁊ p̄stātes doctrina viri. Vaco p̄se
pe v̄bū varijs ꝯstructōibus positū aut eandē retinet si
gnificatōibus vim vt vaco huic rei ē attēdo huic rei. sꝫ Vaco huic rei
vaco hac re ē hac re sum vacuus ⁊ id ornatissimū est vt Vaco hac re
boni viri dant operam vt ꝑturbationibus vaceut id ē li
beri ⁊ vacui sint.
Aīaduerto fere idē ē q̄ȝ video ⁊ quodāmō intelligo Animaduerto
Et aīaduerto cū accō ꝯstructū i p̄po sita idē sibi vult q̄ȝ
punio vt Speusippus aīaduertit i fuum platonis ex
quo aīaduersio punitōeꝫ quādam nonnūqꝫ significat. Animaduersio
Atqꝫ item refero tibi hāc rem: ē tibi narro hanc reꝫ. Refero tibi hanc rem
Sed refero ad senatū. refero ad populū hanc rē: ē po Refero ad senatū
no hanc rē in ꝯsultatōe vel populi vel senatꝰ q vsus v̄bi
huius apud histori aꝝ scriptores frequētissimus est.
Quid varij quoqꝫ casus eidē v̄bo sepe iūcti nōne
magna hāc longe diuersam vi hn̄t quale sit do bibulo
ad cesarē lr̄as. nā dant bibulo deferēti vt cesari reddat
ad quē mittunt lr̄e eas igit leget Cesar bibulus velut
tabellarius qdam defert. nā q defert lr̄as ꝯsueuit tabel
larius appellari. Veꝝ ne qd huiꝰ rei ignores dar̄ lr̄as
significat scribere seu mittere illas. Nec te fugiat q̄ȝ ꝓ
eplā dicimus lr̄as plurali nūero nec obstat poetaꝝ cō
suetudo ⁊ pro vna eplā dicimus vnas lr̄as. nam id no
men cū his que pluraliter solū inflectunt pluralē quo
qꝫ retinet numeꝝ. vt vne nuptie. vne bige. vna menia:

Sed vt ad propositum redeā ꝓ duabus epistolis di cimus binas litteras non aūt duas pro tribus epistolis ternas litteras non tres pro quattuor epistolis quaternas litteras ꝛ que deinceps sunt consimili rat ione.

Infinitiua oratio pro coniunctiua ꝑquā pulchra ē. vt volo te ad me scribere Cupio te athenas proficisci. Et illud Terētianū Quid facere te i hac re velim signi ficat eni quid velim ꝙ tu in hāc re facias. Velim ciues oēs inanimes esse id ē ꝙ vnanimes sint ꝛ ꝯcordes. Sꝫ hoc tibi sit concinnius vbi nullum sit ābigui sermonis discrimen neqꝫ eni oīno rectū sit si quis dicat Uolo te me amare. quāuis plerūqꝫ id suppositionis locū hēat quod infinitū verbū immediate ꝑcesserit vt puto Pyr rum romanos vincere posse id ē credo ꝙ romani pos sunt Pyrrum vincere Sed id pro viribus caueat ora tor ꝛ quod modo ꝑceptum erat de coniunctiua atqꝫ in finitiua oratōe precipue in absolutis ver bis. vel vbi al teri casui fuerit adiecta prepositio seruandum sit.

Ex: E: Ex vel e prepositōes pro a vel ab sepe ornate ponū tur vt audiui ex maioribus nr̄is ꝓ a maioribus nr̄is. Accepi e tuo patre. vel etiam de tuo patre. Quero ex te id est a te quod est consulo te ꝛ interrogo quo d ad uerte ꝛ vsui trade.

Pro: Pro ornate ponitur loco ꝛ in secunduꝫ ꝑpositioni bus. vt pro rostris id est in rostris. pro tribunali id est in tribunali. ꝛ alia pro viribus tuis id est secūdū vires tuas ꝓ tui ingenij bonitate. ꝛ pro virili ꝛ similia.

Sub: Sub cōposita aut clā aut diminute significat vt sub mouit me promouit me claꝫ atqꝫ occulte. Subirascor ibi quod est palulum irascor. Morem gerere por natū verbū ꝯplacere significat atqꝫ obseq ide moriger

ra rū. sed morosus sa sum a moros quod difficile, signi ficat aut a morato quod est institutum plurimū differt Consequor pro exprimo pulcherrime est. nō possum: igitur vbis consequi. i. verbis exprimere. litteris ɔseq id ē per lr̄as explicare. Metuo ac timeo vba aliqñ multis casibus coniungunt. vt metuit Cicero a publio Clodio sibi extremū pⁱculū. timeo mihi abs te mortē Nōnūq̄ʒ absolute ponūt datiuo sibi iūcto. vt metui pā philo pāphili vite timeo sʒ hic ē potius poeticus vsus.

Euado pro fio ⁊ efficio ornatuʒ vsitatū ē. vt Cicero euasit eloquentissimus. Aristotiles euasit summ° phi losophus. Cesar vero inclytus impator. ⁊ de aliis quo qʒ consimiliter.

Fore semp futurā habet significationē ⁊ ē idē quod futuꝝ esse M. Cicero de oratore libro. ij. loquens de Hortensio. quē quidem ego ɔfido oībus istis laudib⁹ quas tua oratōe ɔplexus es excellentiorē fore ⁊ crassus fore dicit inquit ego vero esse iam iudico.

Quid inter dimidiū ⁊ dimiatū itersit nosce ꝑutile est. quum enim dimidiatum sit quasi in partes duas diui sum nisi aliquid diuisum sit dimidiatū dici non potest dimidium vo appellatur nō quod ipsum diuisum sit sʒ q̄ ex dimidiato ps altra est. Non igitur recte quis di xerit ꝓsequentia M. varonis vt ait A. gellius ī nocti bus atticis. dimidiū libꝝ legi dimidiā fabulā audiui. sed dimidiatū libꝝ ⁊ dimidiatā fabulā recte quis dixe rit ⁊ dimidiatū quidē exēpli gratia digitū appellamus sed alterutrā partem dimidium quod est accurate dili genterq̄ʒ inspiciēduʒ. Plurimū aūt ɔducit nobis intelligere que sint noīum differētie ac verborum discri mina. nā ea quoq̄ʒ res miꝝ īmoduʒ exornabit. vt si qs

Morosum
Consequor
Non possum verbis cō sequi
Metuo Timeo
Euado
Fore

nouerit quid differant p̄sum ⁊ itersum. iter sese v̄ba pul cherrime qs dicat. Marcus Cato publicis negocijs nō iterfuit solū sꝫ p̄fuit quoꝝ illud significat comitē ali cuius rei hoc vo ducē. Ego nō solū ꝯfiteor qd̓ ē p̄ vi sꝫ ēt ꝓfiteor qd̓ qdē ē spōte. ⁊ apud M. tuliū p̄sepe le gitur tibi gratulor mihi gaudeo. nā gaudemus nobis gratulamur alijs ⁊ tibi ago grām qd̓ qdē ē v̄bis refero grām quod est re ac factis. Habeo gratiaꝫ quod est in animo debeo gratiā vbi aliqua obligationis vis cernit

Hec res m̄ pducit

Itē optimu est non ignorare hominuꝫ differentias vt vberior ⁊ ornatior nostra reddatur oratio.

Hec res mihi ꝓducit ē id̓ q̄ mihi hec res vtilis est. Et qd̓ ceteri plerūqꝫ dicūt. dono tibi hāc rē pulchrius dr̄. dono te hac re vt miles nauali corona donatus est. Sabinos romani ciuitate donarūt q̄ ē ciues fecerīt q̄ idē dicūt sabinos romani i ciuitatē accepunt Interdū v̄o ad p̄positio q̄ noi ⁊ casui p̄ponit pulchrius venusti usqꝫ v̄bū p̄cesserit i qbusdā v̄bis quale ē si qs dicat co ad te. ⁊ dicat potius adeo te. ⁊ loquor ad te potius te al loquor. Cedit humanis rebus. excedit humanis reb᷒ cedit de vita decedit vita ⁊ in alijs qbusdā cōsili pacto

Minus:

Minūs aduerbiū quāuis sepe paꝝ significat. non nūq̄ꝫ tamen positiuo iunctū ꝯtrarie significationis ꝯ paratiuū demōstrat. vt Terētius. Phedria nemo fuit minus ineptus perprudentior. ⁊ sic nemo te minus for mosus id est deformior. ⁊ ita de reliquis.

Terentius

Quotiens aut multos dies aut annos dicimus p̄ a ccusatiuū casum iūgi intelligimus temporis circuluꝫ ⁊ fere continuū. sed per ablatiuum significat annorum aliquot siue dierum interiectio intermissic qꝫ quare vt ait nonius Marcellus. optātes rectius accusatiuo vti

debent si qd ad faz fortunā attineat. Interest igit̄ si q̄s ita dixerit decē ānos ī re militari v̄satus sū3. an ita decē annis rebus bellicis opam dedi. Cordi hō ēt flexibiliter cordi hois. cordi hoī. vt Priscianus inqt̄ significat incūdis iucūdi iucūdo sicut τ frugi. S3 sati' mea snia Marcellus opinatus ē dicit ei cordi est aīo sedet nā hec res ē mihi cordi id ē pl3. Terētius ī andria tibi hee nuptie sunt cordi. M. Cicero de perfecto oratore flumē aliis v̄boꝝ volubilitasq3 cordi ē. τ Lucilius ꝑbe declarat quū inquit Et quod tibi magnopere cordis est mihi vehementer displicet.

Tantisper quod quasi est tam diu ornate post se exposcit dū qd̄ ferme ē qd̄ donec. vt illd̄ Terētij ī eutātumerumenon. Tāusp te dici meū volo dum quod te dignu3 est facies. Ego te tantisper magna voluptate afficior dū apd̄ te viuo.

Tu mihi carus es. ego te amo. tu mihi iucūdus es ego te delector. s3 oblecto τ delecto nō similiter ꝯstruūtur. nā dicimus delectat me hec res. s3 oblecto me hac re. vt delectat Socratē vite integritas. Pitagoras sese virtute τ doctrina oblectabat. τ ego me oblecto ruri.

Fero hanc rem patienter seu patienti animo splendidius dicitur. Ego hanc rem facile patior.

Modeste fero τ moderate τ equo animo cōtra significantia aduerbia grauiter acerbe egre moleste. iniquo animo.

Hec mihi iucunda res est. mihi hec res plac3 τ que molesta est displicet.

Affero cōmunissimū verbum ē τ quo multis locis vti possimus vt secunda fortuna affert mihi voluptatē i. me delectat.

Aduersa fortuna affert mihi dolorez id est dolet mihi nam dicimus hec res mihi dolet & doleo hãc rẽ. Sz re deo vñ digressus sum lr̃e tue efferũt mihi admiratõem id ẽ efficiũt vt admirer. Affers testimoniũ id ẽ testificaris & itẽ dispsa ẽ atq̧ vaga huius verbi obseruatio.

Perĩde ornatissime postulat post se vel ac vel atqz & vtrũq̧ habẽt simul eandẽ vim quã & tanquã vt Camillus perinde atqz oium sapientissimus. & Cherea perinde ac foret eunuchus. & de hac re satis dicta hec sunt.

Coeo non solũ absolutũ ẽ sed nonnũq̧ peruenuste casum habet accusatiuũ absq̧ prepositõe vt coeo societatẽ tecũ & hinc est illud A. gellij in noctibus acticis. de pytagora deqz eius consorte quod quisq̧ familie pecunieqz habebãt. in mediũ dabãt & coibat societas inseparabilis sed eodẽ Cicero pacto aliquando est eo verbo vsus. Mille hominum numero singulari significat mille hoĩes. vt mille hominũ interijt. id ẽ mille homines interierũt. mille militũ vulneratum est id ẽ mille vulnerati sunt milites. idqz ornatum atqz vsitatuz est.

Primus etiã significat ordinẽ. quod nomen cõsequunt secundus & tertius. & deinceps alia eiusdem ordinis noĩa tamen multotiens significat principalez vt hic est nostre ciuitatis vnus oium primus sepe significat optimum sed id postremũ ĩ raro ẽ orator̃ vsu.

Interdico tibi hac re & nõ hãc rem. vt interdico tibi aqua & igni. Plinius secũdus in epistolis. Carent toge iure qbus aqua & igni interdictũ ẽ. nũc ad reliqua.

Neqz enĩz non inuitus omiserimus quod que nomina ad numer̃ spectant in cor̃ pluralibus genitiuis. sincopã efficiamus. idqz cũ vitatũ ẽ. tũ ad exornandã oratõez pertinet. vt mille nũmuz potius quã nũmoruz

11

mille denariũ. mille aureũ. tot milia argentũ. et ita de re
liquis. et id ingenitiuis nominũ secũde declinatõis fre
quent efficiũt sed psam scribẽtes et solutã oratõez i no
minibus solũ nũeros et mẽsurã significãtib'. Atqz nũe
roꝝ noĩb' eã plerũqz seruamus ꝯsuetudinẽ vt citra cen
tenariũ nũeꝝ. si qñ post vigenariũ duo nũeri ꝯmemorã
di sunt. eoꝝ minor pcedat maior sequat. vt hic ẽ vnum
et viginti annos natus duos et viginti annos viximus.
tres et quadraginta dies nauigaui. quattuor et quadra
ginta annoꝝ ꝯsumpsi etatẽ. Sed vltra cẽtenariũ et citra
vigenariũ tritũ ac vulgarez fuamus morẽ. Quod ẽ sic
duodeuiginti nõnũqꝫ dicimus et duodetriginta. ita et
duodeuigesimo die. et duodetricesimo manifestum est.
Sed non id qdẽ in frequẽti est oratoꝝ vsu.

Quid in dies nõne pulcherrimus est sermo. Ac si
gnificat p singulos dies. et quotidie sed cũ quodã icre
mento. vt tua indies crescit virtus. Iudices hoĩes sapi
unt. stultoꝝ hominũ indies augescit insania.

In verbis tam actõez qꝫ passionẽ significãtibus cõ
siderarĩ debemus varias vocũ iflexiones atqz exitus. et
modo his modo illis vti pro auriũ iudicio. vt fuere p
fuerunt. amarũt pro amauerũt videre pro uiderũt. uide
bere pro uideberis norim pro nouerĩ. et de alijs quoqz
eodẽ modo. Sed ne quid fiat contra grãmatice artis
preceptiones ac iura prouidendum est.

Quin particula quomodo uel increpet uel exhor
tetur itẽ confirmet et quodãmodo itẽ roget satis explo
ratum ẽ. sed ea nos pulcherrime uiimur quum dicim'
non possum quin gestiã. quin admirer significat eni fer
re non possum me cõtinere ut non gestiã. nõ possuz me
ꝯtinerĩ ut non doleã. non possum me continere ut non

Indies

Quin

No possu quin gestia

admirer. et ita de ceteris consimilibus.

Quid illud nõne pclarũ ẽ vsu: Locus ẽ huicrei mul tũ loci ẽ gaudio plurimũ loci ẽ trãqlitati. Terenti⁹ et ei daue nihil loci ẽ segnitie. significãt oĩa hec vel opporte re nos letari vel trãquillos eẽ vel voluptate affici. vel nõ negligẽtes eẽ ac segnes et sic de alijs eiusmodi ꝯsiliter.

Nõnunq̃ vero duo nomina sine prepositiõe addita siue non vnius aduerbij vim retinẽt. vt Magnopere pro valde vel maximopere: vel maxima opera pro plu rima. mirũmodũ pro mirabiliter. et itẽ mirãdũ imodum Sed ablatiui casus siue cũ cõmertio prepositiõis siue eo vim habent aduerbij. vt in primis significat eni pre cipue et id greci dicunt. Atq̃ aduerbium ipm si ita appellandũ est perornate noibus iungit in primis sa piens. in primis eruditus. Sed ne a proposito digre diar paucis interdũ pro paucum multis pro multũ vti mur. Uerum hoc alio loco opportunius.

Ille etiã modus optimus est. vt si quis dicturus sit quẽpiam habere aliquem honorẽ seu magistratuz siue imperium ex noie honoris eiusmodi et gero ris verbo pulcherrimam ꝯstituit oratõez hoc pacto hic est rome cõsul. rome cõsulẽ gerit pretorẽ gerit. et alia huiusmodi Ad hos eni viros rerũ cura atq̃ administratio ptinet.

Pulcherrima sermonis ratio. vt gerũdiorũ accusa tiuis preposita inter significet tẽpus imperfectũ indica tiui vel subiunctiui modi. vel alterius et dum particula vt inter ambulandum hostes offendi. hoc ẽ dum ãbu larẽ interlegendũ ridebas id est dũ legeres. et sic pro va ria personarũ ita exponẽdum ẽ vti mõ explicauimus. hinc Seruius in buccolis Uirgilij. inter agendũ duz agis. intercenandum hec sum locutus. id ẽ dũ cenarez

In pro erga et etiam pro contra. pulcherrime est ac cusatiuo preposita vt meus in te amor vel animus. mea in te beniuolentia. vbiqz enim significat erga Iuuena lis inuehitur in Domitianum. Cicero habuit orationes in Catilinam. ibi enim contra significat.

Apprime pro valde recte apponit nominibus quem admodum de in primis superius dictum est. vt vir appri me nobilis.

Res nomen latum diffusumqz est. sed eo pulcherri me vtimur adiectiuis nominibus possessiuis presertim huiusmodi vt quum dicitur res bellica. res domestica. et sic de similibus pariter.

Prestolor verbum quod poete accusatiuo plerumqz iungunt. Cicero connectit datiuo.

Multa sunt verba quibus pro eadem significatio ne et passiua vtimur voce et actiua. et omittam pene innu merabilia. Cicero frequenter in his duobus modo pas siuam modo actiuam vocem vsurpat. Assentior et assen tio vbiqz eadem constructionis forma. et impertior. Et impertio. In ceteris autem aliis id fit multo rarius.

Usu venit ornatissime pro contingit. Usurpatio et vsurpare non ita intelligi debent. vt iurisconsulti di cunt.

Sed vsurpationem oratores frequentem vsum vocant et vsurpare est vsu frequenti habere.

Hec res me deficit. id est mihi deest hec res et deficit me dies vita quamprimum mortales deficit. sed deficit hac re magis poetarum est.

Nunc autem ne ea que perutilia sunt et ornatissima. omittamus. intelligendum est quod queqz nomina tertie declinationis tam nominatiuum quam genitiuum singularem

imiles habentia. presertim si genitiuus pluralis in ium exierit eorum frequenter pluralis accusatiuus i is termina ri solet raro i es. vt oīs pro oēs mortalis pro mortales Similiter vt ipse quoqȝ testatur Pricianus in ns vel in rs terminantia vt fontis ⁊ partis i reliquis rarius id fit que est poetarum venia.

Quedā aduerbia sunt que epistolis quam maxime ꝯ gruūt. sicuti ꝓpediem quāprimū procito ꝯfestim. ⁊ itē postridie. quod multi litterarum ignari ⁊ grāmatice artis co pertes exponunt post tres dies sed ne tu eodē du caris errorē. crede postridie significat postero die. ⁊ eo pacto M. Cicero accepit. ⁊ alij eruditissimi viri.

propediem
postridie

At si quis multa referre velit pro priore ponat pri mum vel primo loco. vtrunqȝ eni i vsu ē. ꝓ scdo deide vel secūdo loco pro tertio tuȝ vel pterea vel tertio loco pro quarto. qd praro accidit. ad hec vel pterea. vel qr to loco. i calce postremū vel postremo ⁊ demuȝ. sit igit huiusmodi exēplū. Tria sunt que mihi magnā volup tatē afferūt. primū eni qȝ optimū amicum nactus sum. deind aūt qȝ singularē tuaȝ erga me testificaris sepe be niuolentiam postremo vero qȝ te incolumen esse itelle xi. Qua in re id quoqȝ aiaduertendum qȝ tres inueni mus cōiunctiones recto atqȝ vsitato ordine q̄ sunt eni. autē vero sȝ tu ipse hec oīa ac multo ēt plura cognoscis si Ciceronis scripta ⁊ in pmis eius epistolas lectitabis

Memorie proditū est. significat scriptū ē. multa ei talia ornatissime vsurpant varijs tñ significationibus. vt memorie tradere mandare lr̄is. mādere scriptis. mā dare lr̄arum monumentis idē fere significāt. Sed māda re memorie aliud sibi velle videtur.

Fallo verbū tritū ē apud Ciceronē. vt fallit me hec

res dicitur. ⁊ fallit te hec spes. id est frustrat̃ ⁊ decipit.
Missum facere. dimittere venustum ⁊ ornatũ est nam missam hanc rem facio id est dimitto.

Missam hanc rem facio

Ad hec ⁊ in eadẽ oratione due hee particule ne ⁊ q̃dem pulcherrime sunt. nã quũ ponunt̃ aut aliud dictũ est aut id mẽte cõcipitur. vt ne audiui quidẽ id est non vidi nec audiui. philosophie studia zenon non mõ nõ intermittit. sz ne remittit quidem remittere nãqz philosophiam est remissius philosophari.

Sed ea quoqz adhibenda ẽ diligentia si qñ plurima ponimus presertim sine copula qui articulus ẽ vt si idem significare videantur quod vehementius semꝑ collocetur in calce. vt tua virtus laudanda ꝓbandaqz est probare enim est magis quod fit animi iudicio.

Magistratus diligere amare colere debemus. probatissimos viros homines verentur obseruãt admirantur. que turpia. obscena. feda. tetra sunt ea fugere ⁊ asꝑnari debemus virtus officij summa laus ẽ. nã hz offm̃ accessionẽ actõis. sz ibis quoqz ordo qdã spectãdus ẽ qd̃ si tria sint quoꝝ duo ptẽ aliquã signãt. tertiũ sit cõe id ꝓfecto dz plerũqz i fine collocari. nisi se hũerit quoda generis mõ tũc enĩ ꝯ fit qd̃ nũc liqdo ac ꝑspicue paterecero ac prioris exẽplũ est. oĩs in adipiscẽda virtute cura opera. diligentia ponenda est: est enim cura solius animi opera corporis. diligentia vtrũqz complectitur.
Item plurimum i rem pu. idustrie laboris tpris ponẽdũ ẽ amicos ꝯsilio viribus. opera adiuuare debemus.
Alterius vero exempla sunt nõ sũt ꝑ se res comode expetende diuitie voluptates honores. cõmodũ ei generis locum detinet cuius species sunt multe. puta quas modo memorauimus. atqz ûez aĩalia queqz hoĩes eq

tiones bonum videntur appetere. sed vtcunqz sese res habent si multa sint quod pluris est poni dz in fine. Jam vero ad alia huiuscemodi.

Multotiens geminatio i qbusdã tã verbis isinitis q̃ aduerbijs tãti valet q̃ti id nomẽ simul τ cũqz vt qs qs ꝓ quicũqz. quotquot ꝓ quotcũqz. quãtusquãt ꝓ quãtuscũqz. qualisqualis ꝓ qualiscũqz. vtut ꝓ vtcũqz vbiubi ꝓ vbicũqz. τ id aduerte diligentius.

Accedit pro addit tam vsitatũ q̃ pulchrum videri solet. vnde accessio additiõz designat igit accedit ad meas miserias dolor id est additur.

Confido alias datiuo alias ablatiuo casui iungit τ in his potissimũ versatur queadmodum spectant vt cõfido tua virtute. tua humanitate. tuo consilio. τ reliqua huiusmodi.

Credo quoqz ꝓ cõmitto ornatissimũ est vt credo tibi mea ɔsilia credo tibi grandez pecuniã. nam grande adiectiuũ probe vel etati cõuenit vel pecunie exemplũ supra posuimus sed hic grandior. Nestore videt id est q̃ Nestorem antecedat etate. τ hic ẽ grandis natu grãdissimus natu significat lõgeuũ hominẽ atqz admodũ senẽ. Et qz de natu mentio facta est maior natu ornatissime significat seniorem. sicut minor natu significat iuniorem. Insuper haud illepida sit interposita nonnunq̃ in oratione atqz interiectã parenthesis. vt dedi tibi ad me que mea est summa voluptas suauissimas litteras. Oẽs amicos nisi fallor plurimũ admiraris. scire vellẽ ex te ea nãqz amicoꝝ est cõsuetudo quid nuper in M antonij cã egeris. τ ita demũ postulãtẽ nr̃az orationẽ eiusmodi interpositionibus aspergamus.

Hec res apud me increbuit. sere significat ad aures

peruenit. ⁊ noticiā rei significat. Nesciō hāc rē igno ro me preterit me fugit me latet huius rei nescius sum: ignarus sum hec res scientiam nostram fugit.

Hoc restat hoc reliquū ē pulchre ⁊ magno cū orna tu idē significat exemplū est. Q̄a tibi ⁊ natura ⁊ fortu na tribuit reliquū ē vt bene ⁊ laudabiliter viuas.

Rumor ē ⁊ vulgo dr̄ ⁊ cōiter dr̄ ornatus sermo est

Accipe ꝓ audire ⁊ cognoscere ꝑuenuste dr̄. vt accē pi rumoribus quoꝝ incertus ē auctor. vt accepi hoīuꝫ fama q̄ certo ꝯtinet auctore. accepi nuncijs quos nūci⁹ ⁊ qui mittit affert. accepi lr̄is quas ab amicis pleruncꝫ accepimus. ⁊ alijs itē in consimilibus locis.

Pro noībus articularibus demōstratiuis ꝯsueue rūt oratores addere ce adiectionē in his casibus q i es ꝯsinūt euphonie cā vt hisce hosce hasce ꝓ his hos has

Sepe prepositio que preponi solet postponitur ⁊ si gnificantia eadem manet. ⁊ in qbusdaꝫ semꝑ que sunt mecū tecū secū nobiscū vobiscū. in quibusdā non semꝑ vt quicum quocum quibuscum Te propter ac prop ter te idem significant. ⁊ sic quibuscum id est cum qui bus. ⁊ ī his potissimum ea prepositionū trāslatio fit q̄ modo enumerauimus.

Clam plerūcꝫ prepositio est. ⁊ nōnūcꝫ aduerbium. Sed oratores prepositionem potius accipiunt. siue iū gatur ablatiuo. vti Prician⁹ sentit siue accusatiuo qd̄ opinatur. Donatus vt clam me profectus est. id est me nesciente.

Coram cuꝫ accentu in prima syllaba prepositio est ⁊ quid significet nemo est qui nesciat. cū accētu in vlti ma syllaba aduerbiū pulcherrimū ē significans vt ita dixerim presentialit. quo frequētissime docti viri vtūtur

1A

Nescio hanc rem
Ignoro
Me preterit
Me fugit
Me latet
Huius rei nescius sum
Ignarus sum
Hec res scientiam nostram
fugit

ōt apđ M. Ciceronē Cupio tecū corā locari. ⁊ corā te cū loq. Multa aduerbia in .i. exeūtia ēt ī ipsis epistolis pulcherrima sunt. s; hec ī primis ruri. vespi belli domi. Multa itē ī o vt sero serio. ꝯsulto postremo mō falso merito ꝑcario certa ꝟo ī eodē exitu desinētia haud ī frequēti sunt oratoꝝ vsu. In .u. pauca īueniūt vt diu cuius manifesta significātia ē interdiu qđ q̄si ē īfra medij diei tps. ⁊ noctu ꝓ nocte qđ magis nomē ē. vñ die noctuq; dicimus. Nullus nulla nullū nōnūq; ꝓ nō ꝑferti cū sum es ē. ꝟbo adiūcto vt nullus su; īterij res p. nulla ē. quasi nō ē. ⁊ extīcta ē idq; ēt ornatissimu; est.

Presto sū significat adsum. ⁊ fere appareo ⁊ sic idē aduerbiū eiusdē verbi modis oībus ac tēporibus pue nuste connectitur in eadē quā modo posuimus significantia. vt presto mihi fuit seruus tuus vrbē īgredīēti.

Licet me esse bonum viꝝ. ⁊ l; mihi bono viro esse vtrūq; latineatq; vsitate dicitur sed id posterius magis oratorium est.

Perpetuo ⁊ īperpetuū aduerbialiter pro eodem ⁊ eis frequenter vtimur.

Deuinctio

Deuincio verbū cū pulcherrimū ē tū ꝑcipue epistolis ꝯgruit significat enim deuīcio obligor. ⁊ deuinctus sum obligatus sum sic ⁊ sepe obnoxius. qđ nō solū trīto more significat quod noxiū ē. s; etiā deuinctum.

Collocare

Collocare apud aliquē beneficiū. ē alicui beneficiū facere vt apud gratos viros beneficiū collocasti.

Gratificor tibi hanc rem preclare vsurpatur.

Et indulgeo verbum est sane aptissimū ⁊ splendidi ornatus quod ⁊ dtō iungīt ⁊ ferme significat do operā atq; ita exponitur. vt hic nimio somno indulget. i. nimis dormit. nimio cibo īdulget. i. nimis comedit. nimio

Hic nimio somno indulget
Nimio cibo indulget
Nimio vino indulget

vino indulgẽt idest nimis bibit. ⁊ ꝺ reliquis ꝯsimili pa
cto. Indulgere est quasi concedere. ⁊ est verbum quan
dã designans clementiã. ⁊ indulgẽtem parentez appel
lamus leniore erga filios igenio. quod ab ignosco plu
rimũ differt Liuius in primo ab vrbe cõdita. Est enim
ignosco parco do veniã. siue excusatũ habeo. Ignosco
tibi igitur si quid exempli gratia admiseris sceleris.
Indulgeo vero vt multa agere impune queas. quoꝝ
verboꝝ discrimen diligentissime considerandum est. Ignosco

Tãtus tanta tm̃ ⁊ quãtus quanta quantũ eo mõ se
habẽt i oratõe vt raro alteꝝ absqꝫ altero ponat. vt ꝯtio
hec tãta est quãta añ hac vnqꝫ fuit tribuis mihi tm̃ quã
tum nec agnosco nec postulo. tm̃ in te est doctrine quã
tũ doctissimo solet inesse viro. ⁊ ita de reliquis.

Talis ⁊ qualis alteruꝝ creberrime ponit raro vtꝝ
qꝫ. Talem solemus sentire bonum viꝝ ⁊ subintelligi-
mus qualẽ. dicimus ecõtrario. Orator ẽ illustris qua
lis alter nullus reperiatur verum de his satis.

Vel pro etiã particula multis in locis rectissime cõ
gruit. vt Hanibal. fuit imperator vel omnium primus
tua eximia virtus vt te amen vel maxime impellit.

Versor verbum in frequẽtissimo est veteruz ac diser
toꝝ hominũ vsu per diffusaqꝫ est eius verbi significan
tia ac varijs põt deniqꝫ mõibus exponi. vt ego versor
in lr̃aꝝ studio. i. do operã lr̃aꝝ studio virtus circa diffi
cile versat est virtus in difficili consistit versamur i tene
bris. ẽ fere sumus ac viuimus ⁊ quasi stam i tenebris Versor in literarum studio
⁊ qꝺ est exemplis superiobus declaratũ duos sibi ple-
rũqꝫ ac frequẽtius casus postulat. nã aut accusatiuo iũ Versamur in tenebris
gitur preposita circa aut abltõ in p̃cedente. quoniã an
te fundũ versari ⁊ ad portã versabatur ꝑraro octã sunt

Sed queadmoꝫ ceteris rebus omnibus ita huic quo qꝫ summa adhibenda est diligentia.

Nonunq̄ due particule ornatissime ꝯiungunt qua rum eadē sit vtriusqꝫ significatio vt enimuero. nam ꝑ expleda sententia altera dūtaxat sufficere poterat. ⁊ simi ter sinautē sepe dicimus cā explēde sententie. eo ī loco ꝑticula aūt nullā oīno vi habꝫ sin enim significat sed si.

Quoad pro quousqꝫ ⁊ pro quādo nō minus orna te ponitur q̄ latine. vt volo in vrbe esse quo ad tu rede as. ⁊ ita in plurimis locis consimiliter.

Suscipere nō solū quod tritū vulgatūqꝫ ē. supra se accipere ⁊ quodāmodo adducere aliqd. sꝫ et ꝑornate in epistolis ꝯmendatū habere. vt sic suscipe Caiū Cesa rē in suis rebus aduersis. q̄ vtiqꝫ postrema significatio haut quaq̄ si qs īspiciat accuratius. a ꝑor illa aliena ē.

Optia quoqꝫ illa oratio ē vt positiuo cui piā adiū cta negatio ꝯrij positiui vim ac significatōeꝫ teneat sꝫ nō ita plene tn̄ ⁊ cumulate illā expleat. cuius rei exēpla su bijciē. hic vir ē haud īprobꝰ. significat enī fere hūc hoīnē ꝓbū potius q̄ īprobū eē habēdū. ⁊ sic philosophꝰ haud ignobilis. histrio nō illepidus miles nō īstrenuꝰ ciuis haud quaq̄ malus. nā in his eorūqꝫ silibus rec tius atqꝫ vsitatius dr̄ quāuis laudis cuiusdā ē. sꝫ qua si diminute ⁊ fraudate laudis. Qd̄ grāmatici frequē ter dicūt peto te hanc rē ornatius nec minus latine di ci pōt. peto a te hāc rē. id plurimū cicero ī eplis ꝯsueuit

Cōficior passiua voce crebro vsitatū ē pro eo quod est fere ꝑeo. ⁊ confectus sum ī consumptus vt vir iops ac miser fame. frigore dolore conficit ⁊ sic amnis esta te estu conficitur. atqꝫ merore. labore. senio confectus. ⁊ de alijs multis itidē. Ablatiui casus ñ participio

rum solū de rꝫ ⁊ noīuꝫ alioꝝ ī orone ꝓcocinne ponūt ꝑ se rti si qua fuerit significatio tpꝛis. ⁊ de pticipijs quod manifestū ē. vt regnāte Octauiano Cesare parta ē vni uerso orbi pax quasi qua tēpestate regnabat octauianꝰ Cesar ⁊ alia Dionysio siracusis tyrānidem gerēte gra uissima in sicilia bella sunt gesta. i. quo tpꝛe siracusanoꝝ Dionysius tyrānus erat. sed eodē quoqꝫ modo alia q̄ dam se hn̄t noīa. maxime vero si dignitatū atqꝫ honoꝝ extiterit. vt Cornelio ⁊ Galba edilibus currilibus acte in theatro fabule sunt. qdā addūt pticipiū existētibus sꝫ nos ꝓhibeamus quod ad venustatē oronis ptinet. addi oportere. ⁊ itē Scipiōe ꝯsule peni deuicti sut Sci pione impatore euersa ē numātia. ⁊ reliq̄ eiusmōi parit

Licet tā grāmatice q̄ꝫ oratorie grōs quorūcunqꝫ ca sualiū cū possessiuis quocūqꝫ cāu ꝓlatis ꝯiungere qd ⁊ Priscianus tradit vt mea cā venit ⁊ ceteroꝝ amicorū. meū agꝝ. ⁊ M. ātonij populati sunt tuo amico ac frīs gratificare. tuū ipatorē sectate ⁊ cōmilitonuꝫ o noster ⁊ frīs amice. sua ille ꝯfidit ⁊ ciuiū prudētia atqꝫ ita figura tur ꝯstructio ī oībus possessiuis. hinc Terētianū illud p̄sidio meo atqꝫ hospitis idqꝫ penitus īspiciendūꝫ sit. Quin ēt discretōis seu abūdantie cuiusdāꝫ grā solet ad di cū grō possessoris ⁊ noīatiuus possessiuus suus Ut suus est. C. Cesaris mos id ē eius mos ⁊ nō alterius suꝰ Titij filius heres testamento ꝯstitutus est suus vt ipe quoqꝫ Priscianus expon t ad discretionem eius qui se cundum leges suus non est id est sub potestate patris legitimi non est. Suus autē pro vniuscuiu qꝫ proprio accipitur quod ipm̄ apud viros etiam eloquētissimos frequens est.

Die quarta vt Nōius Marcel. testis est. ⁊ die quarto

non idē significāt. sꝫ masculino genere pteritū designat tps feminino futuꝝ qḋ vetustissimi tñ aliter ꝓtulerunt vt sit die qrto ꝓ eo qḋ aliter nudiusquartus dr̄. ⁊ idē de alijs. Tua cā feci. ⁊ tui cā feci ne preter veterū ac doctoꝝ ꝯsuetudinē aliquid efficiamus inter sese haut mediocriter discernunt. nam tui cā tunc dicimus. si qd ei ad quem sermonem vertimus. prestiterimus. vt tui causa ad Antonij castra profectus sum quod est tuendi tui gratia. Sed tua causa quum tua vt ita dixeri cōtemplatiōe aliquid alteri prestiterimus. vt tua cā fratris tui causaꝫ egi. Et quia aliqd de his que ad possessionem spectant locuti sumus. haud ab re fuerit differentiam eam proferre in medium que inter gtōs est primitiui ⁊ possessiui mei. tui. sui. nostri. ⁊ vestri. quaꝫ tamen Priscianus pulcherrime attingit. Vox nāqꝫ eadē est at vis ipsa longe diuersa. quū genitiuus primitiui simplicem significat possessionē. possessiui vero duplicē. vt mei amicus est id ē meus amicus. sed mei filij amicus. duplicem habet possessionē alterā meā in filio alteram filij in amico. quod eo subijcimus ne quū ornatū inquirimus verboruꝫ vim ignoremus ipam. atqꝫ in errorem quēpiā iprudētes icidamus. Sꝫ instituta ꝓsequamur

Hec res mihi in mētem venit dicitur ⁊ cum gtō huius rei mihi in mentem venit. nec mihi cure est an pro ntō gtūs positus sit. vtrūqꝫ vero non solū poete. sed et M. Cicero vsurpauit. Oratores sicut ⁊ poete persepe ⁊ presentibus temporibus vtūtur pro preteritis. nō nunqꝫ ⁊ pro futuris. verum id quideꝫ multo rarius. sꝫ ecōtrario haud crebro fit nisi forte inqꝫ verbum quod futuri temporis est: preteriti loco vel presentis accipiamus. Sꝫ multa q̄ sup his dici possunt i aliud potius

17

tps seruamus. Similis & plenus noia. quorum prius etiam dtõ iūgit posterius etiam ablatiuo oratores vt plurimum & fere semp gtõ ꝯiungūt vt similis ē tuorum maiorum digni tatis officij plenus nōnūq̃ vo sed praro ꝓferunt cū su perioribus casibus. Sepenumero maioris significan tie cā vel ornatissime ipatiuis subiunctiua iungunt. qd Cicero efficere sepe solebat. quale est illud. Cura vt vir lis. & alio i loco scribēs ad filiū. Effice & labora vt excel las. Decurrit spacium. cenatur rombus prādet tur tur: cōsimilia pulcherrime dicunt. atq sicut absoluta. interdum vba obliquis casibus adiunguntur. ita trāsi tiua quoq licet nōnunq̃ nō solum ꝓ grāmaticorum mo re. sed etiam ꝓ oratorum ꝯsuetudine absolute ꝓferre. presertī vero si qua sui passio cum actione ipsa significatur q̃lia sunt amo. lugeo. rideo metuo que tamen trāsitiua sūt tunc absolute proferuntur.

Que in bundus exeunt noia non tam similitudinē significant. quod pleriq arbitrantur. q̃ abundantiam quandam potius ac vehementiā. vt gloriabundus nō tam gloriāti similis q̃ abunde sese vehementerq effe rens quā opinionē eloquentiū ac eruditissimorum homi nū vbiq testimonijs cōprobatā. tu quoq firmiter am plectere. Nam vt omittā alios A. gelius ꝓbatissimus auctor ex snia quoq doctissimi Appollinaris errabū dus dicit inquit q longo atq abundanti errore est. & tu quoq iisdem vtere nominibus.

Fretus freta. fretū incerte originis & ablatiuo iunc tum pulcherrimū est & significat fere confisum ac mu nitum vt vestra humanitate fretus. vestra fretus sapiē tia. non mea virtute fretus.

Certiorem facere vsitate atq frequēter in epistolis

Homina In bundus

Vestra humanitate fretus

vsurpatur. nam facio te hac de re certiorē. est tibi significo hanc rem. vt sepissime velim me de tua valitudine facias certiorem.

Habeo varia ꝯstructione figuratū plurimum ornatus habꝫ. vt bene hec res se habꝫ. quod ē fere. vt ita dicam stat bñ hec res ⁊ ita bene hēo me ⁊ cuꝫ participijs bene me habēs redeo rure. ⁊ cōtrarium ad uerbiū similiter ei verbo iungitur quod est male.

Bene hec res se habet
Bene me habeo
Bene me habens
Male me habeo

Participia sepenumero futuri temporis ornatissime vsurpātur vt scripturus sum ad Scipionē litteras quod est fere debeo scribere. ⁊ alia. Tu ad edes Crassi iturus es. quasi ire debes. Cicero ē athenas profecturus. ē proficisci debet. Plācus in cyprū traiecturus ē fere nauigare debet in cyprum qđ iccirco ita exposuimus quoniā is proprie nauigare. is trāsmittere. is soluere eū locū significat vnde proficiscimur. is demū traijcere dicitur. quod calcē designat. q rate vehitur. Cicero soluit athenis ⁊ i asiā traiecit. veꝝ ad propositū redeundū ē. Illa igitur participia que a verbis passiuis manāt ⁊ passiue quoqꝫ exponi debēt. vt cuius isons animus ē mulctandus nō ē. i. mulctari ⁊ puniri non dꝫ Sontes accusandi sunt id ē accusari debēt. Uir flagitiosus trudēdus ē in carcerē. cōijciendus in vincula. ⁊ alia reliqua exponātur. vt supra diximus. Nec tamen negaueri qn eorūdē participioꝝ alia quoqꝫ rō sit. ſꝫ ea nos mō ꝓsequimur i pñtiaꝝ q̄ venustius eloqum redūt.

Quid repeto nōne pulchre ponitur si quid ei accesserit neqꝫ accusatiuus solum casus sed ēt ablatiuus. vt repeto hāc rē memoria. qđ non teneo mēoria significat vt ꝑmulti existimant ſꝫ potius memoria voluto. reminiscor ⁊ quasi obliuiōi traditā rursū iuestigo mēoria hoc

18

nos vti verbo ornatissime poterimus. quoniaꝫ eodē ꝛ veteres eloquētissimi frequēter vsu sunt. hic illud Ciceronis in libro de oratore. Cogitāti mihi ꝛ mēoria vetera repetēti. ꝛ affricanus a Meuio accusatus tribuno plebis ꝙ ab antiocho pecuniā accepisset. ꝯmodissime eo verbo vsus memoria inqt. quirites repeto hūc diem hodiernū eē. quo Hanibalē penū īimicissimū huic īperio vici in terra affrica. ꝛ pacē nobis ac victoriā peperi īsperabilē. veꝝ captus igenti voluptate longius ī affricā verbis referendis ꝓgressus sum. quāobrē ad nr̄um institutū se referat orō. Optimū factū fuerit ne iisdē aut modis oratōis aut verbis vtamur. Et qd̄ initio diximus varia plurimū ꝓbaṫ orō. ꝛ si veluti qbusdam flosculis aspgitur. vt ꝓ mori diē obire mortē appeteṙ. animā expirare. vita decedere. vel excedere vita aiaꝫ effiaṙ vita desūgi rebus hūanis excedere ex vita migrare res desere hūanas. exire de vita mortē obire interire. occidere ꝯsimiliaqꝫ. ꝛ itē ꝓ viuere. vitā ageṙ viuere vitā. degere etatē. ꝛ ne singulatī cūcta ꝯplectar illō quoqꝫ hoc ī loco aiaduertēdū sit. ꝙ sicut sepe dicimus ludo ludū pugno pugnā. futuo fututē. doleo dolorē. ꝛ similia ita interdū viuo vitam viuo felicē seu miserā vitā. vt si qs dixerit. q expeditā virtutē fuerit ꝯsectati. hi viuēt beatā atqꝫ imortalē vitā. ꝛ q preclaꝝ certamē certauēit āplissimis muneribus donabiṫ. Et qd de varijs dicimus orationis modis. id ipm̄ de singulis ptibus itelligēdū sit vt ꝓ oro rogo p̄cor obsecro. obtestor. ꝓ quasi pene fere ferme ferṫ. ꝛ alia turpē ꝯiecta. Id genus ꝓ eius generis quod feṙ simile nomē exprimit pulchre ꝛ vsitate diciṫ. multa sunt id genus monstra de multis id genus rebꝰ loquunṫ quod est similibus. ꝛ ita in alijs.

Gesta res ē ex sententia
Tibi euenit ex sententia

Ex sententia quasi ſm voluntatem .ꝛ prospere .vt gesta res est ex sententia. qđ est ꝓut optabā. ꝛ tibi euenit ex sententia. ꝛ multis in locis ꝯsimiliter.

Inferre iniuriā. quasi iiuriā facer̄. Manus inferr̄ alicui. ē aliquē pulsare. impetū in quēpiā facere. ē ferire. cum impetu quēpiā. ꝛ quasi vi adoriri ꝛ irruere.

Dare veniam pulcherrimū est ignoscere ꝛ licentiaꝫ concedere.

Ab iitio etatis hūi te amicū a teneris ānis a puulō a ꝑmis etatis tpib᷑. a teneris vt greci dicūt vnguicul̄ ac cunabul̄ ipis amicitia mihi tecū ē. ꝛ huiusmōi. liui⁹ etal pulcherrīe adolescētiā significat. Ferir̄ fedus optie atq̄ optis causis ꝛ fecialiū ꝯsuetudine significat fedus ꝯponē vt ꝑsepe ictū seu ꝑcussū fedus ē ꝯstitutū. ꝛ ꝯpositū. Est mihi nomē Scipioni. Scipioni cognomē Africano fuit: cui Pago troiano nomē erat. ꝛ sic ď reliquis dtō casu ꝑsitate dicitur ac pulcherrime. que eodem ꝛ aliis quoq̄ modis dicuntur sed frequētius modos sup̱iores apud eloquētes ꝛ doctos viros iuenies

Quū tritum verbū volumus ostendere. ꝛ quod in ore populi est. vtimur eꝰl in personali fertur. vel ꝑsonali verbo aiūt. ꝛ nōnūq̄ dicitur. ꝛ vt preponimus. exempla sunt huiusmodi nā si renes vt aiūt surda debemus aure transire. ꝛ item naꝫ si fertur vt nusq̄ tuta sit fides. itē minime turpe est quod dr̄ tumultuantē ď gradu eiici.

Nōnunq̄ ꝛ ita dicimus. noctē sup̱ mediā vigilauimus quod est vltra mediā nocte idq̄ ꝛ Seruius ipse testat̄ ꝛ quorūdā veteꝝ cōprobat auctoritas. Cōtra sermonē tuū tēdo. ē respōdeo tibi sicut ꝛ tendo ꝯ iter. ē tibi occurro. ſꝫ hoc haud i frequēti vsu oratoꝝ inueniet

Macte magis aucte ꝛ glorie ac laudis sermo. Et

plerũq3 ablãtõ iungit᷑ vt macte virtute esto idq3 ⁊ poete vsurpãt ⁊ scriptor̃s historiarũ. ⁊ demũ oratores ipi qui sermo. vt multi eruditissimi tradũt a sacris deductus ē.

Quotiens alicuius explicaturi sum⁹ siue genus seu locũ gentile ac patriũ nomen effingimus. quod qui secus effecerit fortasse haud latine locutus sit sed illepide penitus atq3 indecore. vt qui fuerit a Siracusis oriundus non de Siracusis dicendus sed siracusanus est. non de athenis s3 atheniensis. nõ de clusio s3 clusinus atq3 in generibus ⁊ familijs non de cũ ablatiuo vtimur vt multi. sed inde nomen efficimus. vt nõ d̃ scauris sed scaurus. non de gracchis s3 gracchus. non de Catulis sed catulus. non de Datis sed datus. Quẽ quidẽ ad rem id merito afferendum sit quod Plinius ipse aiebat ꝙ deriuationes firmas non habent regulas. s3 exeunt terminant᷑q3 vti ipis auctoribus placet sicut a tauro taureũ ⁊ taurinũ dicimus. ⁊ quos nos Romanos dicimus dicũt greci Romeos quos nos cartaginenses illi carchidonios. Sed in ensis in vs atq3 in as q̃ ad loca pertinent frequentiores terminationes sunt. vt albanensis cremonensis. clusinus. lacedemonius. mithyleneus thebeus corinthius syracusanus. thebanus arpinas ⁊ sarcinas. alij quoq3 sunt eorumdẽ nominũ exitus. sed hi frequentiore vsu celebrantur ꝙ idẽ in q busdam alijs fit que neq3 a generis nomibus fluxere neq3 loci vllius. vt Terẽtianus chremes. prodichius Hercules. Platonicus Giges Socraticus gorgias. que omnia a proprijs profecta sunt atq3 originem traxere s3 que alia hac de re dici possunt tuipe cogitatõne ꝯplectere. Conor hãc rẽ optime ac venuste dicimus presertim si difficilior sit ⁊ ardua. quo pacto Cice. sepe

vtebatur. vt d perfectd oratore Magnũ opus ⁊ arduũ Brute conamur. Et studio si quid studiosius effec turi sumus ẽt accusatiuo pulcherrime iungitur. Desiderio verbũ pulcherrime positũ nã cũ desiderium sit absentiũ reꝝ sepe dicimus desiderio amorẽ tuũ. i. tu nõ me amas. desiderio prudentiã tuã quasi sis isipiẽs. ⁊ sic de alijs. Complector per diffusum est atq; orna tum verbũ presertim vero aliquibus additis hac rõe. vt te amore atq; beniuolẽtia cõplector. quod ẽ te amo. Cogitatõe complector quod est cogito. ⁊ id est animi. sic ꝯplector te est facultate consequor. ⁊ ẽ rei ipsius.

Illud ignorandũ nõ est q gerũdiu' modus ab om ni verbo similiter procreatur. si quãdo nobis eo opus foret. vt cãtãdo rumpit anguis. ẽ eni vt ait Seruius dũ cantat. ⁊ alio i loco actiue dictũ ẽ. vt cãtãdo tu illũ rũpe ris id ẽ dũ cãtas id efficẽ oratores atq; vsurpar̃ queũt

Putant nõnulli nil interesse si qs dixerit quarto p̃ tor. ⁊ quartum pretor. ⁊ sic de ceteris. sed magna est dif ferentia vt M. Varro testis ẽ nam quarto pretor locũ significat. ⁊ tres ante factos. quartum vero pretor desi gnat tempus Caue igitur diligenter ne perperam hisce vtaris rõnibus. ne quid ꝯtra veterũ atq; eloquentium morẽ consuetudinẽq; faciamus. q2 tertium consul ⁊ ter tio consul non idem significãt. Sed ne plura iam se quar. nã infinite pene huiusmodi p̃cipi solent. Id tene memoria quod nõ rure esse sed ruri dicimus. quod tũ Põ. Festus affirmat tũ P. Terẽtius ꝯprobat. ait ei Ruri se ꝯtinebat. q̃ obrẽ si qua iã reliqua sunt paucis expediamus. nã quũ ꝓ conficiendis epistolis hec po tissimũ attigerimus si salutatõis formulã ⁊ calendarum iduũ nonarũq; obseruatõẽ patefeceri iure huic paruo

istituto finē ác mōz statuemus. Uale igit̄ ꝛ salue verba
M. varronis ꝛ oīuz doctissimoꝝ sentētia idē significa
re vident quibus nos alias in salutādo. alias execran/
do vtimur. ex quo ꝛ Terētianū illud ē Ualeant q̄ iter
nos dissidiuz querūt. ac mortuis quoqꝫ ꝛ qui mortaliū
vita decesserūt q̄bus nullam huiusce lucis salutē optare
possumus. nōnūq̄ꝫ vale dicimus. ꝛ veteres ipi quōdā
ijsdē idē verbū ꝓ more dicebāt. quasi nil amplius sibi
viuentibus cū mortuis futuꝝ esset. ꝛ iperpetuū ab eoꝝ
iā aspectu discederēt. nam neqꝫ valēt illi neqꝫ salui esse
possunt ob eandē rē addunt nōnulli bene aduerbium.
feliciterue ꝛ si qua sunt eiusdē modi significātie. verūta
mē in epistolis ipis plerūqꝫ ei ad amicos mittimus |va
le ī fine dicere ꝯsueuimus absqꝫ vlla aduerbij accessio/
ne perinde atqꝫ amicis vite salutē ac felicitatē exopta/
mus quid igitur vale sibi querat quoue pacto vtendū
sit nosti. Pro saluto aūt nos dicimus salutē dico. ꝛ
quē salutari cupimus dtō casui aptissime posuerimꝰ. vt
vale ꝛ Cesari dic salutem. Alia quoqꝫ erit salutandi rō
vt iubeo Scipionē saluere quod est scipionē saluta. nā
is modus vi quandā desiderij ꝯtinet. ꝛ ꝓ antiquoꝝ cō
suetudie isinitus modus in aliū trāsit vt iubeo te salue
re. i. salue iubeo te gaudere ꝓ gaude. Qd̄ vero alij
ex mea pte dicunt multo quidē ornatius vel meo noīe
vel meis verbis. Quotā aūt cuiusqꝫ mēsis diem vo
lemus itelligi. calēdis. nonis idibusue notamus. neqꝫ
quid illi sibi velit explicari nūc ꝯsiliū est. sed quo pac/
to singuloꝝ mensiū dies ab eis annotationē suscipiunt
Quāobrem intelligendum ī primis ē primos cuiusqꝫ
mensis dies calendarum appellatione notari secundū
quas nonarum dies constituunt. ꝛ in alis quidē men
sibus sexta luce. martio. maio. iulio. octobri.

In alijs autē quarta. ianuario. februario. aprili. iunio. augusto. septembri. nouēbri. ⁊ decembri. atqꝫ oēs hi dies qui inter klendas ⁊ nonas intercesserint nonarum. cognominatione censentur. vbi ⁊ numerum meminerimus. ac nonas ipsas ⁊ klendās ablatiuo casu constituimus. has accusatiuo. sed internumerandum ⁊ ꝑpostero vtemur ordine. ⁊ nonarum diem cōnumerabimus: at nonis exactis ꝓximos octo dies. idqꝫ in quo mēse silr ⁊ iduū cognominatōe significabimus. ſꝫ pari rōne tū ordis tū annumeratiōis. reliquos vo eꝰ mēsis quos supfuerit dies kledaꝝ appellatōe notabimus. ꝗ futuri ac ꝓximi sint mēsis. neqꝫ ordinis. neqꝫ annumeratōis rōne imutata. atqꝫ id oē exēplo illustrādū ē cuius curriculum vno ac trigesimo die conficitur.

Prima uaqꝫ dies	klende erunt Martij.
Secunda	sexto nonas martij.
Tertia	quinto nonas martij.
Quarta	quarto nona martij.
Quinta	tertio nonas martij.

Sexta non secundo nonas dicitur sed pridie nonas ⁊ ita in idibus atqꝫ klendis.

Septima die	none erunt martij.
Octaua	octauo idus martij.
Nona	septimo idus martij.
Decima	sexto idus martij.
Undecima	quinto idus martij
Duodecima	quarto idus martij.
Tertiadecima	tertio idus martij.
Quartadecima	pridie idus martij.
Quintadecima die	Idus erunt martij
Sextadecima	septiodecimo klēdas aprilis.

21

quoniam is mensis proximus consequitur.

Decimaoctaua	quindecimo calendas apriles.
Decimanona	quartodecimo calendas apriles
Uigesima	tertiodecio calendas apriles.
Uigesimaprima	duodecio calendas apriles
Uigesimasecunda	vndecimo calendas apriles
Uigesima tertia	decimo calendas apriles.
Uigesimaquarta.	nono calendas apriles.
Uigesimaquinta	octauo calendas apriles.
Uigesimasexta.	septimo calendas apriles.
Uigesimaseptima	sexto calendas apriles.
Uigesimaoctaua	quinto calendas apriles.
Uigesimanona	quarto calendas apriles.
Trigesima	tertio calendas apriles.

Trigesima prima & nouissima pridie calendas apriles & in ceteris omnibus eadem seruanda est ratio. Hec autē numerus haud te lateat q ī prōptu ē oībus. Pridie aūt calendas pridie nonas: pridie idus dr̄. & significat qd̄ vetustissimi dicebāt die pristini ꝓ aduerbio qd̄ significat die pristino. sicut & pro vetusto more die crastini & die quinti & die qnto similiter ꝓ aduerbio. Verꝫ nos priscam nimis & horridiorē vetustatē vbiqꝫ fugere ac vitare d̄bemus. vt bene & ꝑclare Cesar ꝑcipe solebat tāqꝫ scopulū sic fugi. dū eē iauditū atqꝫ isolēs verbuꝫ.

Pro genitiuis autem mensium rectius possessiua finxerimus nomina. vt pro calendis martij. calendas martias dixerimus. & ita apriles maias iun as iulias. aut quintiles. augustas. septembres. & ita Januarias & Februarias.

Quod autē in calendis nonis. idibusque ablatiuo iungimus. idem possumus in accusatiuū trāsferre. & ad

preponere. sed id significat tempus fere diuturnus .vt decimo calendas februarias dedisti ad me litteras. ego vero ad octauas idus ianuarias ad te scripseraz. habz enim vim temporis vehementiorem hoc posterius.

Ne igitur plura conscribam. hec mihi in presentiarum sese obtulerunt. que annotatu digniora visa sunt. queqz tibi multo plus fortasse conducent q̄ƺ illorū preceptiones. qui easdem ⁊ epistolis ⁊ orationibus ptes tribuunt quorūz penitus eripiendus est error. atqz ita sentiendū vt in litteris ipis apte cōcinne lucideqz scribamus ac nostram sententiam atqz mentez q̄ƺ commodissime aperiamus. Quod quum hec diligenter tenueris. ex infinito pene harum rerum numero alia quedaz non minus fortasse vtilia sed multo grauiora subnectā. Quāobrem vt cupidissime facis studia litterarū complectere. ⁊ que indies assequere ad exercitationem accomoda. Vale.

Expliciunt Elegantiole Augustini dati p me Magistrum Henricū de Colonia. Senis impresse.

